

Газета заснована 1 вересня 1989 року

наш індекс 61671

Матір Божя Велика Панагія (Оранта). XII століття

ТОМОС ДЛЯ УКРАЇНИ:

Київський Патріархат закликав готуватися до об'єднавчого собору

Київський Патріархат закликав прибічників автокефалії розпочати підготовку до об'єднавчого собору для ухвалення рішення про створення Помісної Української Церкви.

«Завданням цього собору є затвердити рішення про церковну єдність, обрати предстоятеля єдиної помісної автокефальної Української Православної Церкви, який від її імені одержить патріарший і синодальний Томос про автокефалію УПЦ», — повідомляється у зверненні Київської патріархії.

Київський Патріархат також закликав «єпископат, духовенство та вірних УАПЦ, як і єпископат, духовенство та вірних Московського патріархату, підтримати процес об'єднання українського православ'я».

В патріархії закликали утримуватися від захоплення церковного майна і будь-яких насильницьких дій.

«Процес об'єднання українського православ'я повинен відбуватися добровільно, мирно і без примусу, кожен член церкви, як і кожна громада мирян чи ченців матимуть право вільно обрати центр свого церковного підпорядкування — належати до Української чи до Російської церкви», — наголосили в заяві.

У Київському патріархаті зазначили, що духовенство і миряни, які бажають надалі підпорядковуватися Московському патріархату, мають на це право.

«Російська Православна Церква в Україні буде рівноправно співіснувати з усіма іншими церквами і релігійними організаціями, як це гарантовано Конституцією та законами нашої держави і міжнародним правом», — йдеться у заяві.

У Стамбулі 11 жовтня представник Вселенського патріархату зробив заяву щодо Української Православної Церкви і Томосу.

Згідно з рішенням Синоду, Вселенський патріархат продовжує процедуру надання Томосу про автокефалію Українській Православній Церкві.

Синод також постановив відновити канонічний сан глави Української Православної Церкви Київського патріархату Філарета і глави Української Автокефальної Православної Церкви Макарія, а «їхні вірні відновлені у спілкуванні з Церквою».

Патріарх Філарет зазначив, що після рішення Синоду представники українського православ'я можуть об'єднатися.

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

Томос для України	1,2,3
Виступ президента України Петра Порошенка 14 жовтня на урочистостях у Києві	2-3
Вселенна. Всежиття. Вселюбов	4
Корони князя Володимира Великого і Анни Візантійської	5

Лист професора Володимира Александровича до святийшого Патріарха Філарета	5
Слово Євгена Сверстюка з музейних звукозаписів	6
Дерев'яні замки України	7
Шевченкові фотопортрети	10
Вишиваний «Кобзар» побував на Синаї	11
Запрошуємо до розмови	12

Молитва за Україну

Яке чарівне небо, яка прекрасна земля, які добрі люди!
Господи! Україна – це Твій Подарунок усьому світу!
Хай Же, Господи Боже наш, всі, хто тут живе
і кого Ти ще приведеш сюди жити,
будуть вдячними Тобі і живуть як рідня,
як брати і сестри, як Твої діти,
як Твій народ!
Хай добре живуть вони на цій землі і
хай люблять –
і один одного, і оце небо, оцю землю,
ці квіти, цей хліб, цю мову і пісню –
цей чудовий Подарунок Твій всім нам, українцям!
Господи Боже наш!
Це все Твоє! Це Любов Твоя!
Це Радість наша!
Слава Тобі навіки вічні!
Амінь

Виступ Президента України Петра Порошенка на молитовному заході у Києві 14 жовтня 2018 року

«Я українець... Я люблю той народ, до якого належали мої батьки, мої діди, прадіди... Серед котрого я родився, виріс, мовою котрого я співав... Не бути українцем я не можу так само, як дуб не може переродитись у березу, липа в сосну. Решту своїх сил віддам цілком і безповоротно службі духовним і церковно-релігійним інтересам свого українського народу»...

Ваша Святосте!

Ваші блаженства, всесечні отці!

Дорогі українці, браття та сестри!

Словам, якими розпочав свій виступ, – понад сто років. Вийшли вони з-під пера архієпископа Олек-

пов'язані одне з одним, як і тепер. Тодішній Київський митрополит Володимир, якому згодом судилося прийняти мученицьку смерть від безбожних більшовиків, не дозволив поминати під час літургії «державу українську, владу її і все українське військо». За словами очевидців, владики з подивом питав: «Яка така Україна? Який такий український народ? Хіба малороси не такий самий народ, як руський?»

Митрополит Харківський і Охтирський Антоній на Великдень 1917-го заборонив читати Євангелію українською, зверхньо й по-хамському назвавши нашу мову «базарною».

Та попри тотальне несприйняття

тання, яке явно виходило за церковні пороги. Гетьман Скоропадський особисто взяв участь в одному із засідань Всеукраїнського церковного собору 1918 року. «Державні справи вимагають, аби всі церковні справи вирішувались тут, на Україні», – казав Павло Петрович. Коли ж промосковські ієрархи завели роботу Собору на манівці, міністр сповідань Гетьманської Держави Олександр Лотоцький чітко заявив про неможливість і неприйнятність управління церквою з чужих державних центрів: «В самостійній державі Церква має бути самостійною... Справа автокефалії української церкви має поважне

його не вдалося. Головним чином через внутрішній розбрат, коли Україна не встояла перед зовнішньою агресією, втратила державну самостійність, а відтак – і передумову створення та визнання власної православної Церкви.

І відновлення незалежності 1991 року цілком логічно повернуло на порядок денний і проблему незалежної православної Церкви, якій усіма канонами визначено бути в самостійній державі. Отож завершити справу, яку Іван Огієнко (Іларіон) називав ділом «повного розмокшення» Церкви, зараз випало нашому з вами поколінню. І ми з вами це робимо!

Український Йордан, наш Дніпро, який величаво тече повз ці пагорби, у водах якого наші предки тисячу тридцять років тому прийняли Хрещення, вливається в Чорне море. А по той бік моря розкинувся Стамбул-Константинополь-Царьград, звідки й прийшла до нас віра Христова. Там – наша Церква-Мати. До неї ми звернулися по автокефалію. Вселенський Патріарх – єдиний у всьому світі, хто разом із Синодом має право її надати.

І сьогодні ми з вами зібралися тут тому, що днями з Константинополя прийшла дуже добра звістка: рішення про надання автокефалії Українській Помісній Православній Автокефальній Церкві – прийняте! Прийняте і ще раз підтверджене. Так постановили Вселенський Патріарх і Синод.

Ще одна надзвичайно важлива новина. Синод Вселенського Патріархату зняв усі несправедливі кари, які Москва наклала на Патріарха Філарета, предстоятеля Української Православної Церкви Київського Патріархату, а на Його Блаженство Митрополита Макарія і не накладалося. Я вітаю вас персонально, шановні Владики. Надзвичайно важливо, що ви канонічно поновлені в єпископському сані. І відновлене сопричастя пастви з Вселенською Церквою. Ваші священнодії, як і служіння єпископату та духовен-

сія, одного з керівників Братства Воскресіння Христового. Воно ще в листопаді далекого 1917-го поставило на порядок денний питання про «відділення Української Церкви від Російської».

Під час національно-визвольної революції 1917–1921 рр. минулого століття питання державності, мови та церкви були так само тісно

української автокефалії російським єпископатом, всією білою і червоною Росією – рух за національну православну церкву постав і набрав обертів. Ініціатива йшла знизу, від парафіяльного духовенства та вірян.

Керівництво новопосталої держави хай не одразу, але все-таки усвідомило історичний масштаб пи-

значення поруч зі справою незалежності державної... Вона майже так само стоїть більшом в оці тих, хто національне визволення українського народу вважає за кривду для «єдинага русскаго народа».

Ідеї міністра Лотоцького лягли в основу закону про автокефалію, який 1 січня 1919 року ухвалила Директорія УНР. Втім, реалізувати

ства українських церков тепер не підлягають більше сумніву. Ми, чесно кажучи, й раніше в цьому не сумнівалися, але тепер уже ніхто не має права спекулювати на нібито не канонічності невіддільних Москві церков.

Ваша Святосте, Ви не зламалися перед облудною, нікчемною московською анафемою. Її нема. Як, згідно з заявами представників Вселенського престолу, не було й анафеми гетьмана Мазепи. А взагалі я хочу сказати, що анафема від Росії – це ніщо інше, як визнання особливих заслуг перед Україною і українським народом. Анафемствують вони лише видатних українців!

І нарешті, Вселенський Патріархат остаточно проголосив незаконною московську анексію Київської митрополії, здійснену ще наприкінці XVII століття. Ясно й недвозначно ним заявлено, що Російська православна церква не має канонічних прав щодо Православної Церкви в Україні... Що наша православна церква не має підпорядкування РПЦ. І Україна не була, не є і не буде канонічною територією російської церкви.

Це дуже просто: Патріарх Російської православної церкви на кожній службі молиться за російську владу, владу, яка здійснила агресію проти нашої держави. Патріарх Кирил Російської Православної Церкви молиться за російське воїнство, яке вбиває українських воїнів, вбиває цивільне населення, вбиває українців. А у нас в Україні, на жаль, є храми, які все ще поминають патріарха Кирила, який відправляє ці молитви. Я думаю, що це точно не для українського народу. І хіба можуть храми, в яких лунають молитви за патріарха, який молиться за російське військо, називатися українськими?

Я гарантую, що не буде жодного тиску. Я гарантую, що буде збережено право своєї дороги до Бога кожного українця. Але я просив би просто задуматись, замислитись і паству, і вірних цієї конфесії.

Дорогі українці!

Питання Томосу та автокефалії виходить далеко за межі церковного життя. Це питання нашої незалежності. Це – питання нашої української національної безпеки. Це – питання нашої української державності. Це питання всієї світової геополітики. І якщо це не так, то поясніть мені, а чому рішення Вселенського Патріарха обговорювали на раді безпеки Російської Федерації під головуванням Путіна? Чи не тому, що в житті, як у тій російській казці: Коцій точно знає, де та голка, в якому яйці, в якій скрині і під яким дубом! Реакція Москви на дії Києва та Фанару свідчить про те, що ми на правильному шляху. Фанар, хто не знає, це – резиденція Вселенського Патріарха.

Автокефалія – частина нашої державницької проєвропейської та проукраїнської стратегії, яку ми послідовно втілюємо в життя останні чотири з половиною роки... І, наголошую, будемо продовжувати втілювати й надалі. І ніхто не зупинить український народ. І ні в кого ми не будемо питати дозволу, бо вирішувати має Україна і її народ, який бореться за волю, за свободу, за майбутнє. Автокефалія – це найвагоміша подія з того ж ряду, що й наше прагнення до вступу до Євросоюзу та НАТО, Угода про асоціацію, безвізовий режим з Європейським Союзом, вихід із СНД, відмова від оманливого Договору про «дружбу» з Росією тощо. Все це – основа нашого власного шляху розвитку, розвитку держави Україна і розвитку нашої української нації.

У нас не було, нема і, наголошую, не буде державної церкви. І в освячену Томосом православну Церкву теж ніхто нікого не «запрошуватиме» силоміць. Ще раз наголошую, це – питання вільного вибору для кожного вірянина. Гарантую, що влада поважатиме вибір тих, хто вирішить залишитися в тій церковній структурі, яка зберігає єдність з Російською Православною Церквою. Це їхній вибір і нам його треба поважати. Але так само гарантую, що держава захистить права тих священників і мирян УПЦ Московського Патріархату, які добровільно вирішать вийти з-під Москви, щоб разом із іншими православними творити єдину Українську Православ-

ну Помісну Церкву.

Спільна розбудова незалежної Церкви не може бути підставою для розбрату, для протистояння, для насильства. Я вже казав, як тільки де побачите людей, які закликатимуть взяти силою Лавру, монастир чи храм, знайте, то – московська агентура. І ми не дозволимо Кремлю розпалити релігійну війну всередині нашої держави.

А загалом держава має свою місію в релігійному питанні. І вони – держава, влада – цю місію вже виконала. Ми отримали добру звістку з Константинополя. Далі – вже внутрішні питання, в які світській владі втручатися не можна, і вона не буде цього робити.

Вселенський Патріархат ухвалив рішення про автокефалію! Томос буде вручено предстоятелю Церкви – достойному, авторитетному, досвідченому владиці, якого обере об'єднаний Архирейський Собор. З благословення Константинопольського Патріарха Матері-Церкви на цей Собор зберуться усі єпископи УПЦ Київського патріархату, оскільки одногослосно було ухвалено рішення про звернення до Вселенського Патріарха. Усі єпископи УАПЦ. Одногослосно було ухвалено рішення про звернення до Вселенського Патріарха. Разом з ними, я вперше на цьому наголошую, буде і група єпископів УПЦ Московського Патріархату, які між кремлівською зіркою та православним хрестом обрали хрест, а між Україною та Росією – Україну.

Сподіваюся і вірю, що Собор пройде всупереч нашій національній приказці про те, де два українці – там три гетьмани. Відповідальність, яка покладається на учасників об'єднавчого Собору, без перебільшення історична. 988-го року наша країна прийняла Хрещення. До середини XVII століття, до московського полону, Київська митрополія користувалася широкими правами у структурі Матері-Церкви. Але, наголошую, це не відновлення автокефалії. Ніколи ще українська Церква автокефалії не мала, визнаної Вселенським православ'ям.

Лише уявіть, у ці дні на наших очах за нашою участю це стається уперше в понад тисячолітній історії нашої Церкви!

Промислом Божим у всіх православних державах, що здобували свою незалежність, поставили свої Помісні Церкви: Болгарія, Греція, Грузія, Румунія, Сербія та інші. Дуже важливо, що зараз до них додається і Україна.

Ми дякуємо Його Всесвятості Варфоломію за турботу про Україну. Він прийняв надзвичайно мудре, сміливе, рішуче і відповідальне рішення. Давайте оплесками привітаємо Його Всесвятість. Україна з нетерпінням чекає його душпастирської візити до народу, охрещеного за часів рівноапостольного святого князя Володимира.

Дорогі співвітчизники!

Я щиро вітаю вас з наближенням автокефалії. Це – велика перемога боголюбивого українського народу над московськими демонами, перемога добра над злом, світла над темрявою. Три роки тому, два роки тому, і навіть у квітні я казав: нам треба молитися і боротися. І Господь почув наші молитви.

Ми зупинили агресора. Ми зберегли державу. Ми збудували боєздатну армію. І сьогодні святкуємо День захисника України. Ми утверджуємо українську мову – складову сили й успіху нашого народу.

Ми за ці місяці ще більше переконалися, що Помісна Церква є одним із ключових елементів, запорукою незалежності. Державна мова – запорука єдності. А сильна армія – запорука миру.

Вітаю всіх зі святом Покрови Божої матері, з Днем захисника України. Ці два свята органічно поєднані. Без Божого благословення, без заступництва Благословенної Святої Діви Марії неможливо подолати жодну ворожу навалу та неможливо побудувати міцну українську державу.

Вітаю всіх також зі змінами у військових статутах, які узаконили наше народне вітання – Слава Україні!

Промова та фото з сайту president.gov.ua

11 жовтня представник Вселенського Патріархату оголосив рішення щодо автокефалії та надання Томосу помісній Українській Православній Церкві

Згідно з рішенням Синоду Вселенського патріархату, процедура надання автокефалії помісній Українській Православній Церкві продовжується. Також було вирішено відновити канонічний сан глави Української Православної Церкви Київського патріархату Філарета і глави Української Автокефальної Православної Церкви митрополита Макарія.

Вселенський Патріархат
Оголошення

Під головуванням Його Всесвятості Вселенського Патріарха Святих і Священний Синод зібрався на чергове засідання з 9 по 11 жовтня 2018 року для вивчення та обговорення питань порядку денного.

Священний Синод детально та тривалий час обговорював церковну справу України в присутності Його Преосвященства Архiepіскопа Даниїла Памфільського та Його Преосвященства Єпископа Іларіона Едмонтонського, Патріарших Екзархів в Україні, та ухвалив рішення після розширеного обговорення:

1) Підтвердити вже прийняте рішення про те, щоб Вселенський Патріархат приступив до надання автокефалії Церкві України.

2) Відновити станом на сьогоднішній день Ставропігію Вселенського Патріарха в Києві, одну з його багатьох Ставропігій в Україні, які завжди там існували.

3) Прийняти та розглянути прохання про апеляцію від Філарета Денисенка, Макарія Малетича та їхніх послідовників, які опинилися у схизмі не з догматичних причин, у відповідності з канонічними прерогативами Константинопольського Патріарха отримувати такі звернення від ієрархів та інших священнослужителів з усіх Автокефальних Церков. Таким чином, згадані вище особи є канонічно поновлені у своєму єпископському та священницькому сані, також відновлено сопричастя їхніх вірних з Церквою.

4) Скасувати зобов'язання Синодального листа 1686 року, виданого за обставин того часу, який надавав у порядку ікономії право Патріарху Московському висвячувати Київського митрополита, обраного собором духовенства та вірян його єпархії, та мав згадувати Вселенського Патріарха як свого Першоієрарха в будь-яких богослужіннях, проголошуючи та підтверджуючи свою канонічну підпорядкованість Матері-Церкви Константинополя.

5) Звернутися до всіх залучених сторін із закликом утримуватися від захоплення церков, монастирів та іншого майна, а також від будь-яких інших насильницьких дій та помсти, щоб перемагали мир і любов Христа.

Вселенський Патріархат,
11 жовтня 2018 року
Головний Секретаріат Святого і
Священного Синоду»

Скрижалі духа

Вселенна. Всежиття. Вселюбов

отець Василь ПИШНИЙ

Розмисли про невичерпну радість Всюдисущого Вічного Життя

Написано в Ярославлі в середині минулого століття

Продовження.

Початок у числах 1-2 2018 р.

Поняття множинності узгоджується з поняттям безкінечності. Єдине ціле не стало якоїсь миті множинності. Воно завжди і вічно усвідомлює себе єдиним в одиницях свого проявлення. Для одиниці буття є множинне, але в Абсолюті воно однорідне, просте, безвидне і є не інакше як Ніщо і Ніхто, як небуття (святі Отці називають це «Божественним мороком»).

3. Тобто Буття Абсолюту в Само-му Собі є відсутністю будь-якого буття, є Небуттям (формула «з нічого» виявляється очевидною).

4. І одиниця як абсолют в собі – зникає, але як відносність вона існує.

5. Можна сказати, що Абсолюту немає, тому що існує відносність, в свою чергу – відносності немає, оскільки існує Абсолют.

6. Це антиномія – безумовної свободи Безкінечного в кінцевому і кінцевого у Безкінечному, Антиномія свободи – основоположний принцип Божого Буття.

ПЕРШИЙ ПІДСУМОК Матеріалістичне вчення

1. Світ – це рухома (рухлива) матерія, рух, який являє собою усілякі зміни, є формою її існування.

2. Матеріальний світ в цілому безкінечний у просторі і часі, несотворимий і незнищений.

3. Матеріальний світ в сукупності бачиться неживим. Припускається можливість виникнення живого з неживої речовини (нежива матерія – життя – розумне життя) – з неувяленно малою вірогідністю реалізації.

4. Життя означається як «високостійкий стан речовини, що використовує для вироблення зберігаючих реакцій інформацію, яка кодується станом окремих молекул».

5. Матеріальний світ розвивається, еволюціонує від простого до складного. Такий само напрямок еволюції має і розвиток життя на землі.

6. Всесвіт утворився у вигляді ультра малої краплі (крапки) надщільної речовини 15-20 мільярдів років тому. Після Великого Вибуху Всесвіт почав «розбухати», вивергався з мікроскопічно малої крапки, рівномірно розширюючись навсичч. Якщо його маса недостатньо велика, Всесвіт буде збільшувати свій розмір безмежно (майже порожній світовий простір). В протилежному випадку настане час, коли почнеться зворотний цикл стискування світу «майже до крапки». Що буде після стискування? Повторне народження і розширення Всесвіту або ж якась інша фаза, яка поки що є

поза межами наших наукових знань.

7. Матеріалізм також розглядає матеріальну єдність світу, способи і форми існування матерії, взаємовідносини матерії і свідомості, розуміння всезагального поєднання та розвитку, закон єдності і боротьби протилежностей, закон взаємного переходу кількісних змін у якісні, закон заперечення заперечення, пізнання як відображення дійсності, розуміння істини, можливість безсмертя.

8. Треба наголосити, що таке, цебто матеріалістичне уявлення про розвиток Світу є суто антропоцентричним. Ось чому життя і розум невинуватно сприймаються як локальні і вищі (отже й останні?) форми існування матерії, що дуже й дуже проблематично в межах тієї ж таки матеріалістичної теорії.

9. Узагальнюючи матеріалістичне вчення, можна сказати: існує нежива матерія, внаслідок розвитку якої у виняткових земних умовах виникло життя, що його еволюція відповідно завершилась утворенням самопізнаючої форми матерії – розуму.

10. Матеріалістична стріла розвитку:

Крапка – Вибух – Розширення – Утворення галактик – Галактика Чумацький Шлях (Молочний) – Сонячна Система – Планета Земля – Життя – Розум

11. Таким чином матеріалізм проголошує і обстоює обмеженість (і винятковість) форм життя. Життя на Землі – це ніби остаточний рецидив далекого минулого Всесвіту. Враховуючи зникаючо малі розміри нашої

планети і досить неустійчену ранимість живого – Всесвіт можна вважати неживим.

Моральним продовженням цієї теорії є необхідність апіорного соціально орієнтованого законодавства.

Релігійне вчення

1. Світ – Антиномія. Він бачиться і сприймається як антиномія буття. Цілого (всього, єдиного) і множинного (одночасно – ізотропний і дискретний стан).

2. І єдине ціле (Абсолют), і одиниці множинності (відносно) несуть рівнозначну, рівноцінну, рівноправну функціональну інформацію, тобто їм однаково притаманна властивість Життя, Вічності і Безкінечності.

3. Живе в абсолютних масштабах – Велике Життя є Бог (Бог є Життя) Альфа антиномії. Відносно – богоподібний світ одиничних різноманітних форм життя – Омега антиномії. Це дві взаємодіючі Безкінечності Вічного Життя – Безкінечність Абсолюту Життя (Альфи) і безкінечність аспекту Життя (Омеги).

4. В силу цієї Антиномії Бог є Творець, світ – творіння, з усіма наслідками, що з того випливають (причинами, началом тощо).

5. Як шляхом духовного споглядання, так і наукового вивчення досягаються взаємозв'язки Всецілого Життя Світу, постійна всебічна взаємодія Творця і творіння (життя Бога і життя аспекту). Розвиток (ми вживаємо тут цей термін за аналогією з матеріалізмом, нагадуючи, що для релігійного

світобачення він неприйнятний) розуміється не як рух по висхідній чи нисхідній, а як безперервна співтворчість Всього у всьому. Вигляд змінюється, сутність зберігається – це безкінечність інтерпретацій Великого Життя в Абсолюті і одиниці – взаємосповнення досконалості.

6. Релігійне вчення починається з уявлення про Вічне і Всюдисуще Життя (Бог є Життя), а затим звертається до об'єктів Богоживого світу.

Абсолютне Живе – Безкінечність (Бог) – Світ – Галактика – Сонячна система – Земля – Людина – відносна жива безкінечність (одиниця буття).

Антиномія взаємобуття вічних безкінечностей Життя (Бога і творіння) – предмет релігійного світосприймання.

7. Релігійне віровчення утверджує всюдисущість (вселенський характер) життя (до взаємоневизнання) і невичерпність її форм.

Ось тому невід'ємним етичним постулатом цього вчення є вчення про любов (Бог є Життя – Бог є Любов).

Побачити світ

ЖИВИМ

Ми подали вкрай узагальнене, але достатнє для нашої мети завдання – побачити Світ живим – уявлення про Ціле Буття і причину його множинності, цебто про Бога і Божественні аспекти.

Тепер нам потрібно знайти аргументовані відповіді на питання, що стосуються категорії причинності процесів, які відбуваються всередині множинного Буття, та взаємостосунків одиничного самобуття з іншими аспектами і з цілою їх сукупністю.

Це такі наявні проблеми:

1. Межі самобуття аспекту.
2. Форми самобуття аспекту.
3. Деформація (мінливість) форм самобуття.

4. У відповідях на ці проблеми криється також розв'язання питань про причину гріха та його наслідки: смерть, зло, деградацію (страждання творіння) та причину їх внутрішньої співзалежності, про мету і смисли Боговтілення, буття Церкви Христової, значимість Таїнств.

5. Поза межами цих розмислів залишається (як окрема тема) проблема троїчності Буття (Бог є Трійця) і аналогічна (за образом і подобою) про троїчність самобуттєвих аспектів, тобто проблема основи, на якій зживається і якою утримується в вічній єдності все Безкінечне Буття, весь Живий Божий Світ (все Творіння).

Продовження в наступному числі.

Переклад з російської

Райси ЛИШІ

Світлина Francizka Teresa

ПРЕДСТОЯТЕЛЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ КИЇВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ СВЯТІЙШОМУ ФІЛАРЕТУ

ВАША СВЯТОСТЕ!

Час піднесення в очікуванні оновлення, який зараз переживає Українська Православна Церква, ставлячи немало викликів, зобов'язує незмінно вдаватися до історичної традиції, шукати підтримку та опору в багатовіковому досвіді Української Церкви. З цього огляду заслуговують посиленої уваги ті його складові, у яких Українська Церква найяскравіше виявила своє служіння як окрема самостійна невід'ємна складова частина Східного Християнства.

Одним з найцінніших її здобутків усе ще без належного пошанування є ви-

роблена й утверджена у Старокиївській Церкві традиція Покрову Богородиці, покликаючи увічнити ідею Опіки Богородиці над Україною, яку ще перед серединою 11 століття проголосив Великий Князь Київський Ярослав Мудрий.

Особливе шанування Богородиці як однієї з основ Української Церкви, потребує актуального відновлення цієї традиції.

Тому звертаюся до Вашої Святости як Глави Церкви з проханням розважити можливості всебічного оновлення цієї великої традиції з наданням більшого значення церковному шануванню Опіки Богородиці над Україною та майбутнім відновленням у належний час під Омофо-

ром Вселенського Патріярха Акту Великого Князя Київського Ярослава Мудрого, яким він віддав свою державу і народ під Опіку Богородиці.

З глибокою пошаною

Володимир АЛЕКСАНДРОВИЧ

доктор історичних наук, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки, завідувач відділу історії Середніх віків Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича Національної Академії Наук України

Георгій Лук'янчук

Корони Володимира Великого і Анни Візантійської у «Софії Київській»

Корони київського князя Володимира та його дружини Анни Візантійської, як найвищі ознаки державності Русі-України, були виставлені для огляду у серпні цього року в Національному заповіднику «Софія Київська». Виставка корон Володимира Великого і Анни Візантійської присвячена 1030-річчю хрещення Київської Русі-України та 1000-літтю храму Святої Софії.

Як зазначила під час презентації виставки завідувачка науково-дослідного відділу заповідника «Інститут «Свята Софія» доктор історичних наук Надія Нікітенко, реконструкція цих клейнодів зроблена на підставі історичних джерел: «срібників» і «злотників», монет, на яких в добу Київської Русі карбувалося зображення князя Володимира у короні, фресок, хронік та описів. А президент Благодійного фонду «Відродження історико-культурної спадщини України імені Героя України Бориса Возницького» Ігор Жук, автор проєкту й ініціатор виставки, додав, що за основу стилізованих головних уборів київських володарів було також взято візантійські корони – Константина IX Мономаха (XI ст.) і святого Іштвана та візантійські пам'ятки IX-X століть й емалі знаменитого Лімбурзького релікварію кінця десятого століття. Виставлені корони дають змо-

гу відчувати всю могутність Київської Русі як великої держави. Це справжня історична реконструкція, і ніхто не може сказати, що наша історія вигадана. Корона є ознакою монаршої влади і ще у XVI-XVII століттях всі пам'ятали, що князь Володимир був монархом! Стилїзована реконструкція візантійських корон X-XI століть у нашій країні проводиться вперше, їй немає аналогів, зазначає Ігор Жук. Презентовані на виставці корони князя Володимира і Анни Візантійської належать до великої збірки історичних головних уборів духовних і світських лідерів «Корони світу», що нараховує близько 80 експонатів.

Зокрема в цій збірці, котре експонувалася у Національному музеї «Чернігів стародавній», є і корона короля Данила Галицького, який, створюючи європейську коаліцію для боротьби з монголо-татарами, 1253 року прийняв вінець від Папи Римського Інокентія IV і став королем всієї Русі, а також вінець Роксолани, дружини володаря Османської імперії Сулеймана.

Презентовані у Києві вінці Володимира й Анни виконані українськими ювелірами за візантійськими й сучасними технологіями зі срібла з позолотою, прикрашені коштовним і напівкоштовним камінням, перегородчатими емаллями.

«Мета експозиції у На-

ціональному заповіднику «Софія Київська» просвітницька, – наголошує Ігор Жук. – Через реконструкцію

шої ідентичності в світі. Ігор Жук наголошує: «Якщо ми хочемо мати потужну державу, то маємо вчити і

де були б зібрані реліквії найдавніших часів – од Кам'яної Могили, Мізинської культури, Трипілля, княжої доби і аж до

Стилїзована реконструкція корони Анни Візантійської

вінців київських володарів мистці прагнули показати розвиток української державності в контексті державотворчих європейських процесів, а також персоналізувати історичні події, зокрема розповісти про Хрещення Київської Русі.

Історично саме корона була тим клейнодом, що втілював державницьку ідею. Тож створення стилізованих корон Володимира і Анни, на думку її творців, є ще одним кроком до пізнання на-

добре знати свою історію, бо вона у нас багата і слава. Київські князі були могутніми, і про них варто знати епічні історичні фільми!». Нині Благодійний фонд працює над ідеєю створення Музею символів влади минулих епох та державних реліквій. Як і над втіленням в життя ідеї, яку свого часу генерував подвижник національної музейної справи Борис Возницький. Він пропонував створити Український Лувр,

нашого часу. У запасниках наших музеїв є безцінні скарби усіх епох і їх треба виставляти. Потрібно, щоб їх бачили люди! Борис Возницький мріяв про музей, до якого кожна людина могла б зайти і побачити історію всіх українських земель! Саме на такі просвітницькі й гуманітарні акції і спрямована діяльність Благодійного фонду «Відродження історико-культурної спадщини України імені Героя України Бориса Возницького».

Події культури

Ірина Щукіна

СЛОВО ЄВГЕНА СВЕРСТЮКА
З МУЗЕЙНИХ ЗВУКОЗАПИСІВ

У київському музеї Лесі Українки відтворені на папері виступи Євгена Сверстюка, що звучали свого часу на вечорах і збереглися на вже застарілих магнітофонних плівках в аматорському аудіозаписі.

Гадаю, що цей матеріал дасть змогу більш повно осягнути світ Євгена Сверстюка – дисидента, мислителя, філософа, літературознавця, публіциста, письменника, лауреата Державної премії України імені Тараса Шевченка та літературно-мистецької премії імені Олени Пчілки, засновника та редактора всеукраїнської православної газети «Наша віра», президента Українського ПЕН-клубу, члена Ініціативної групи «Першого грудня» – людини, що уособлює цілу епоху боротьби проти тоталітаризму та духовну висоту особистості нашого часу.

Багатовимірне смислове наповнення його слів відкривається не одразу. Вже кілька років у своїй музейній роботі наводжу слова з виступу Євгена Олександровича, що характеризують Михайла Драгоманова як людину «виняткової інтелектуальної чесності», і час від часу нові, раніше незнані факти, підтверджують глибоку сутність цього визначення, але в іншому ракурсі. Притаманна самому Євгену Сверстюку виняткова інтелектуальна чесність дала змогу прояснити одне з найскладніших для дослідників питань – світоглядну позицію Михайла Драгоманова.

Хтозна, можливо на початку 1960-х Євген Сверстюк вперше завітав до нашого музею. Документальні свідчення, світлина, згадки про його участь у музейних заходах, вже як почесного гостя, стосуються 1990-х і подальших років. Він не раз виступав на традиційних літературно-мистецьких вечорах «Плеяда», що влаштовувались до дня народження Лесі Українки (на жаль, звуко- чи відеозаписи їх не робились). У складі делегації Волинського братства Євген Сверстюк оглядав оновлену експозицію музею, відкривав своїм мудрим словом вечори на пошану Олени Пчілки і Михайла Драгоманова.

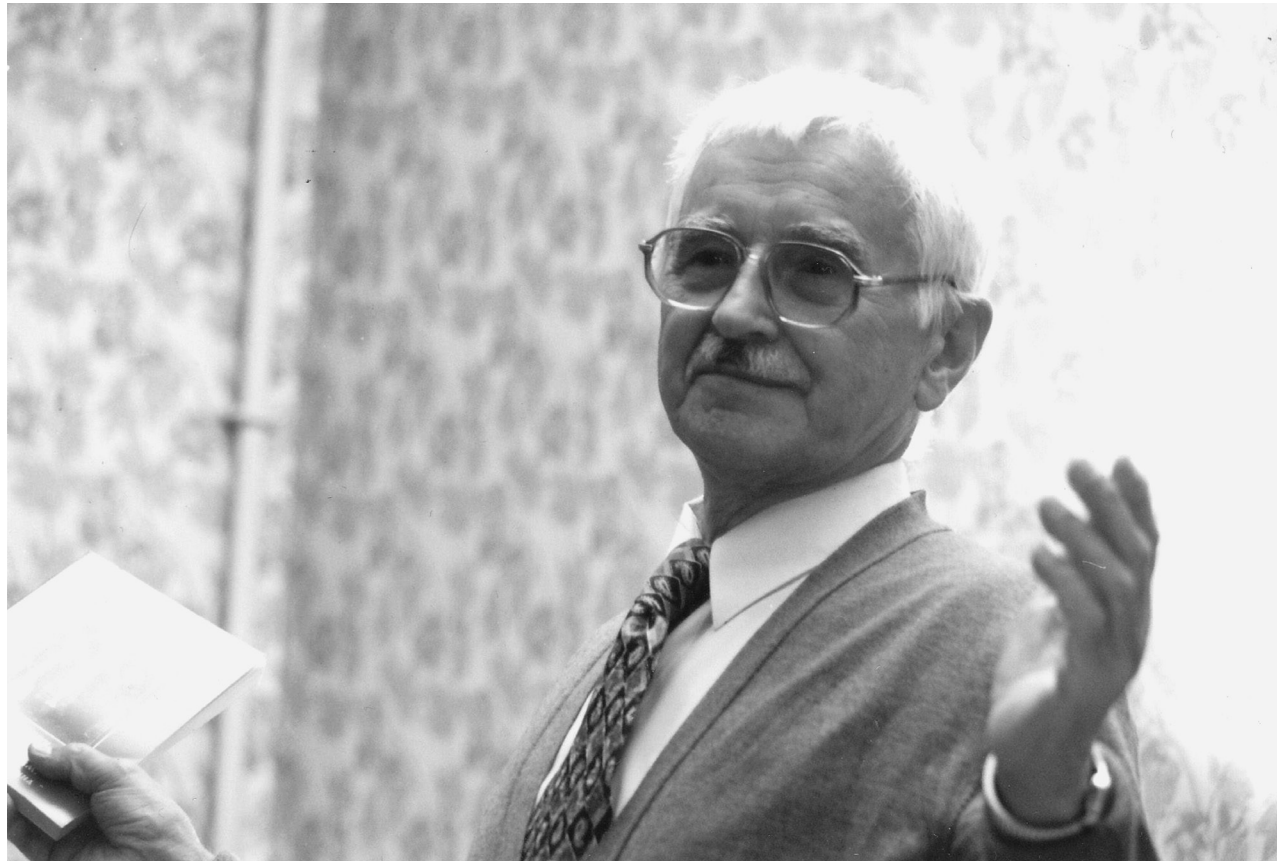
Літературно-мистецька премія імені Олени Пчілки була присуджена Євгенові Сверстюку і Миколі Ілляшу в 1996 р. за книгу «Отче наш: розповіді про віру і молитву», що вийшла друком у видавництві «Веселка» 1994 року.

Мабуть, оте високе почуття морального обов'язку змушувало Євгена Сверстюка ущільнювати свій напружений графік і завжди знаходити можливість виступити на урочистостях у музеї, а ми діставали нагоду почути слово видатної людини. Сподіваємося, що відтворені виступи хоч якоюсь мірою компенсують те, що для Євгена Олександровича лишилося нездійсненим.

Пропонуємо читачам уривки з двох відтворених на папері в Музеї Лесі Українки виступів Євгена Сверстюка, що були присвячені Михайлові Драгоманову та Олені Пчілці.

Слово Євгена Сверстюка
на вечорі до 160-річчя від дня
народження М. Драгоманова
29 листопада 2001 р.

З поглядами Михайла Драгоманова я почав знайомитися ще в студентські роки. Вважалося, що він мав вирішальний вплив на лідерів Центральної Ради Української Народної Республіки, він їх заразив своїм соціалізмом і федералізмом, в

результаті чого вони дійшли до ідеї незалежності України аж після того, коли загарматили більшовицькі гармати. Отже то було перше моє знайомство з цим іменем.

Потім, звичайно, я знайомився з оцінками товариша Леніна, який любив кожного жорстко мітити, окрім, мабуть, Маркса і Енгельса, і справді, він назвав Драгоманова націоналістичним міщанином. Я теж не міг зрозуміти, чому саме таке клеймо... Потім мені стало ясно, що той соціалізм, який був близький для Драгоманова, зовсім не був соціалізмом для Леніна. Для Драгоманова соціалізм – це була соціальна справедливість, для Леніна – це була революція, в результаті якої після того, коли вночі буде захоплена влада, вранці вже встановлять диктатуру пролетаріату.

Я думаю, що Драгоманова дуже критикували і зліва, і справа, і, як він сам казав, коли мене критикують тільки з одного боку, то я починаю підозрівати, що я в чомусь не мав рації. І, частково, думаю, тому що його речі переважно полемічні, дискусійні, це не є якісь концептуальні речі, які можна спокійно викласти і спокійно прочитати. Це дуже гострі речі, і його полеміка, звичайно, набивається на полеміку читача. З другого боку, я думаю, що його критикували тому, що поняття Драгоманова були інші, ніж поняття публіцистів.

Взагалі, Драгоманов – це рідкісний випадок глибокого вченого, який запроваджував свої етнографічні поняття в політику, і в якого етнографічні поняття були настільки глибокі, що на їхній основі можна було давати якісь політично-прогностичні передбачення. Майже кожне поняття, яке прийнято вживати і здається воно цілком зрозумілим, у Драгоманова було трошки іншим. Не випадково Леся Українка говорила з таким пієтетом про нього. Чоловік, який страшенно багато знав, який страшенно багато передумав і пережив. Його вважали лібералом, але він дуже остерігався цього поняття, бо він вважав, що лібералізм європейський зdiskредитований, як і соціалізм, і він боявся цих визначень. [...]

Колись мені трапилася така книжка, я її спеціально приніс, щоби молодшим слухачам показати. Це – листування: «Діалоги про українську національну справу. Борис Грінченко, Михайло Драгоманов». Десь так у молодому віці вона мені тра-

пилась, і вона мала на мене величезний вплив. А потім я розмовляв з Іваном Дзюбою і дізнався, що на нього теж ця книжка мала величезний вплив. І у мене була весь час мрія, щоби цю книжку перевидати. Її перевидано лише 1997 року коштом товариства імені Олени Теліги і вона, мабуть, ще досі є в продажу. Така книжка повинна була би бути в кожній бібліотеці. І через неї треба було б пройти кожному, тому що, може, це – найбільш прозорі, найбільш доступні, і глибокі, і водночас популярні розмови про найважливіші речі, якими ми живемо тепер. Не важко догадатися з того, що я раніше сказав ясно, що я займав більше сторону Бориса Грінченка, коли читав їх. Це було мені більш зрозуміло, це було більш ясно, і, зрештою, я думаю, справа навіть у тому, що Борис Грінченко – це людина молодшої генерації: Грінченко народився тоді, коли Драгоманов вже навчався в університеті. Це трохи інші поняття, трохи інші підходи... Драгоманов уже зійшов, як великий учитель української інтелігенції, він уже одшумів, і на порядок денний стали більше питання національно загострені, про які міг краще говорити мабуть Грінченко.

Це чоловік, який хотів поєднати всі наявні у суспільстві сили, щоби вони працювали для громадського поступу і поступ цей теж він розумів дуже своєрідно, не як поступ технічний, не як політичне реформаторство, а саме як досягнення інших духовних висот.

В радянський період ім'я Драгоманова хиталося, але в цілому на шпильці, яку виставив Ленін, просто використовували цитати, які було вигідно використовувати, без сумлінного тлумачення думок і творів автора виняткової інтелектуальної чесності. Я хотів би це поняття пояснити. Справа в тому, що інтелектуальна чесність – це щось таке, що у нас рідко коли ночувало. У нас все заангажоване, заангажоване добровільною тенденцією, заангажоване примусовою тенденцією, але в усякому разі, слова про незалежність мислення, незалежність пошуку правди вживаються, та це залишається таким далеким, що майже неймовірним. А от у Драгоманова такі судження, що у всякому разі, ніде не знайдеш того, щоби він скривив душою проти сумління і на угоду читачеві чи на угоду якійсь групі. Тому це надзвичайно важливе для обмірковування поняття інтелектуальної чесності.

ти, коли чоловік вживає поняття дуже коректно, коли коректно обходиться зі словом, коли його виважає, і коли розуміє, що слово – це зброя, яка може лікувати, може отруїти, може обманювати... Отже я з великим задоволенням прочитав ці есеї про Драгоманова. Може тут виступлять люди, які більше читали і більше знають, але для мене – це найкраще, найбільш зважене, науково витлумачене з того, що я прочитав.

Ну мабуть вже досить з мене, послухаємо інших...»

Виступ на вечорі пам'яті Олени Пчілки 19 жовтня 2005 р.

«Ми зібрались тут на свято в честь Олени Пчілки, і я хотів би сказати кілька слів про те, звідки я сюди прибув. Отже там відбувається презентація такої книжки – «Павло Ямчук. Християнський консерватизм. Дух. Епоха. Людина». Ця книжка зібрала дуже багато людей, тому що порушуються тут питання, які висять у повітрі часу, і автор дає пояснення таких понять, які у нас перетворилися в лушпиння і просто так носяться за вітром: «еліта», «духовність», «патріотизм»... За цим всім дуже часто нічого не стоїть, і ця еліта поняття не має, хто вона, і чия вона еліта, і до чого вона. От автор і пояснює, що у великому часі люди еднаються справжні, ті, що стоять на висоті свого народу, на сторожі. Вони еднаються і немає ніякої різниці між тим, чи це було 50, чи 100, чи 200 років тому, вони стоять поряд, над головами тих споживачів, як казав Гоголь, «небокоптителів», і, як казав Шевченко, ділячи людей загалом на дві категорії, хай це буде може і обидно, тому що мало про це говорять, – на козаків і свинопасів.

Багато там було говорено про демократизм. У нашому понятті демократизм – це щось таке, що об'єднує плебеїв, і робить всіх рівними, і дає рівне право всякому, хто вміє казати слово. Він доводить, що демократизм творили аристократи, не плебеї. Плебеї хочуть поділити чуже майно, і хочуть влаштувати рівність, і хочуть «Кто был никем, тот станет всем...» заспівати після цього. І тут мені згадується сім'я Косачів, Олена Пчілка, яка була з аристократів, і тому була справжньою демократкою. Такий класичний приклад мало усвідомлений і мало витлумачений.

Я взяв книжку Івана Денисюка, щоб нагадати, що вона колись тут, у музеї, презентувалася. Книжка називається «Дворянське гніздо Косачів». [...] Вона мала би бути перевидана.

Я би хотів нагадати слова Івана Франка: «Від сорому, який нащадків пізніх палитиме, заснути я не можу...».

Що він мав на увазі в своєму пролозі до «Мойсея»? «Від сорому, який нащадків пізніх палитиме, заснути я не можу...» Я не є пізнім нащадком, але я завжди відчував сором, коли брав те все, що виходило друком про Олену Пчілку і про Лесю Українку, і завжди червонів від сорому, – дуже рідко траплялося щось нейтральне, трішки нейтральне.

Звукозаписи розшифровували Ірина Щукіна та Микола Захаркін.

За публікацією в журналі «Слово і час»

Олександр ТОЛПИГІН, Нью-Йорк, кореспондент «Нашої віри»

ДЕРЕВ'ЯНІ ЗАМКИ УКРАЇНИ

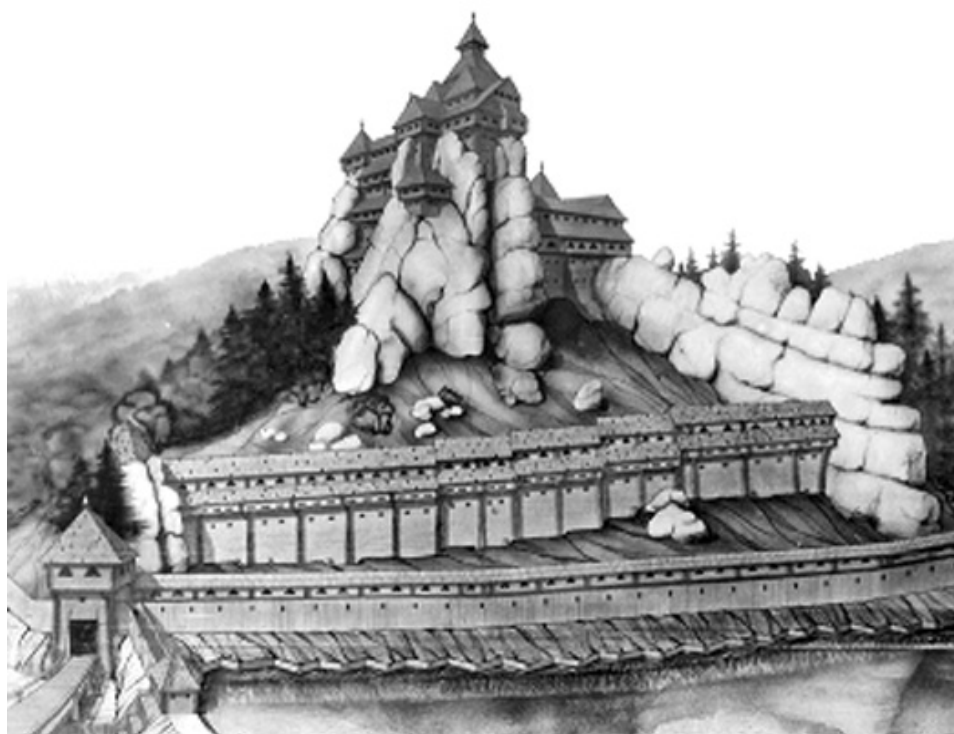
Дерево використовувалось як будівельний матеріал в Україні з найдавніших часів. З дерева будували не тільки храми, хати, господарські споруди, а й замки, фортеці, палаци.

В замках і фортецях зрубна кліть була основою оборонних стін. В Середньовіччя оборонні споруди в Україні переважно були дерев'яні. На сьогодні не збереглося жодної дерев'яної фортеці, але існують малюнки й описи середньовічних замків. Одним з наймогутніших замків Подніпров'я був Київський замок, описи якого знані з XIV століття. Відомі замки у Каневі та Черкасах теж були дерев'яні.

Дерев'яні укріплення Володимира Волинського XIV століття свідчать про те, що будівельні прийоми Київської Русі тоді існували, були живі. У Вінниці та Житомирі також стояли дерев'яні замки. Не забуваймо, що й укріплення козацьких січей будували з дерева.

Використання дерева в оборонних спорудах притаманне також й іншим народам. І не тільки слов'янам. Так в Японії нині існує близько 150 замків, в переважній більшості відновлених після Другої світової війни.

Завдяки археологічним розкопкам та натурним дослідженням відомо які

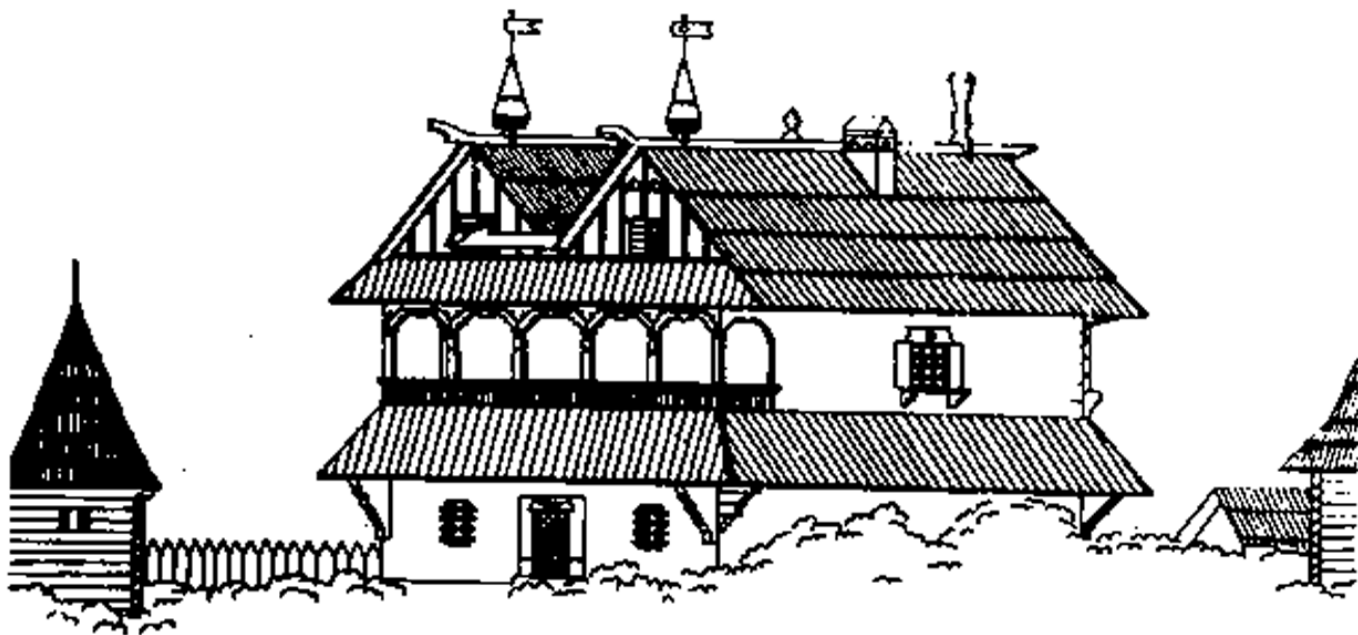

Реконструкція фортеці Тустань

були замки в Любечі й Тустані. Ці фортеці будувались в часи Київської Русі.

Нині, в XXI столітті, для нас дуже важливо хоча б частково відновити нашу історичну спадщину. Якщо За-

хідна Європа привертає увагу своєю монументальною кам'яною архітектурою, то Україна могла б успішно йти шляхом Японії і відтворити свої давні дерев'яні монументальні споруди.

Палац Адама Киселя в Київському замку. Реконструкція Петра Юрченка

Реконструкція замку в Любечі на Чернігівщині

Струмінь духу

19 серпня – Преображення. Виноградно-яблучний Спас

Юрій НАГУЛКО

Скінчилась коротка літня ніч... Зиркнув горизонт досвітніми вогнями... І настав день... З потужним летом сизохолодних хмар... З південним вітром... що обдав мою гору ніжним теплом... І приніс звідкілясь від чорноморського безкраю пахощі, встеленої чебрецем, розігрітої землі... Дух розмороженого сонцем степу... Вплів їх, наче стрічку, в косу придніпровського поля... Розстелив мальовничою плахтою по глибоких

чанья дає більше душі... ніж довгі, просякнуті марнославством, диспути... Того вечора, що потиху сповз у вологу гірську ніч... мені випало щастя відкрити для себе людей з гір... Краєм ока зазирнути в їх сердечні смутки і жадання... Поколисатися на гойдалці їхніх одвічних споминів... Почути ніким не записані легенди... Вони повірили мені... А я... їм... Навпроти мене... біля вогню... сиділи задублені сонцем, вітром і мо-

Преображення Господнє. XII ст. Манастир Святої Катерини на г. Синай, Єгипет

байраках... по шорсткій крутизні дніпровських схилів... Додав дрібку пахощів зелених яблук... Стиглих вишень... Малини... Зірвав з вершини сосни сполохану сороку... І поніс легко, наче пух кульбаки, над ліском... Дихаю вітром... Таким до болю знайомим вітром від молодости моєї... Дихаю степом і терпким настоєм з нестиглих яблук... груш... аґрусу... В тому густому замісі літньої духмяності... тоненькою серпанковою цівкою дотинає мене аромат лаванди... Дихаю степовим трупком... а чомусь думається про гори... Не про ті... на яких стою... Про Карпати... Згадалися люди... Так важко зрозуміти сусіда, з яким ділиш простір лише тином... А то горяни... Вишколені важким буттям, скрутами... Негодою... Природними стихіями... Люди, що попервах видались мені засланцями з інших світів... Такі несхожі на тих, кого я знав, стрічав, бачив... А бачив я багато... Так би й поїхав не дотикнувшись навіть азів тої кольорової... барвистої і строгої, водночас, культури... Але випадок... Як завше випадок... Інколи мов-

розами люди з високогірного села... Неспішні в повсякденні... Уквітчані неймовірно казковими шатами старовинних строїв по святах... Вони говорили... Я слухав... Інколи розповідав їм про діда... Про його філософію... Вони схвально хитали головами... І дотинали до мого свою мудрість... А на ранок всі мої знайомці нараз стали звично заклопотаними... Але привітність між нами лишилася... То був щасливий випадок... Зарубка для пізнання малого в великому... Порозуміння етносів у етносі... Саме там... серед гірської ночі... я дотнув дідове твердження... Ми різні... а єднає нас в народ прагнення волі... Ми вольні... А вольний горнеться до вольного... Раб же ненавидить і вольного... І раба... Воля степу... І воля гір... А ще... Горянка... ґаздиня на прощання подала мені вишиту тайстру з хлібом... бринзою... З салом і зеленню... Щоб не змарнів в дорозі... А молодий ґазда подав руку... Ми глянули один одному в очі... І обійнялися... Май спомин... май спомин про нас... сказав тихо... Ми були такі молоді...

Дзвінка ТОРОХТУШКО

Посвячене яблуко пахне світанком
і хлібом.
Так, мов то й не яблуко – плід,
що не знає опал.
І ходить Господь між людей
під простісінським німбом,
І носить медову вощину для всіх,
на загал.
У Божих руках бурштинові
вгинаються борті,
Поскрипують рамки і мед ще живий,
не застиг.
А люди, як завжди, невігласно жадібні
й горді,
Бо люди – як люди. Та й Богові
як же без них?
По-людськи: то просто –
не тричі б уже відвернувся,
Не сім раз відміряв, прощав би
не сім раз по сім.
По-Божому складно. Тому Він лише
усміхнувся –
І преобразився. Не вгодиш однаково
всім.
Цей світ, як розбурхані в вулику
бджоли.
І кожна людина кусюча,
що аж не підходить.
Бери ось вощину – солодка така,
як ніколи.
Щось є цьогогоріч, про що відає
тільки Господь,
В землі, у повітрі, у слові, що ходить
між люди,
У краплі води і вогні, що за вітром
війнує.
Таке щось, чого не було і
ніколи не буде.
То молиться жінка і просить
спинити війну.
Війна – то та ж кров.
І Господь притулив би кривавник
До зраних тіл і ще більше
до зболених душ.
Та – Преображення.
Спокусливий світ, наче звабник,
А в Бога лиш слово.
Він просить: його не поруш.
Бери ось вощину,
в ній мед найсолодший
на Спаса,
Земля під ногами свята і дарує плоди.
По ній ходить Бог і ти з неї до часу
й без часу,
І зовсім нікуди без Бога із неї не йди.
Бо спасівські яблука пахнуть
світанком і хлібом,
А світ спокушає – на те він,
напевно, і світ.
Охрещена Русь і землею
з простісінським німбом
Проходить Господь. Проповідує
Новий Завіт.

Кланті споминів... Уривки розмов з далекого вже минулого...

.. Яке було... Не важливо, що декілька днів тому... Воно – минуле... І довіку лягло в скриню моєї історії... Мого життя... Там... в тому віртуальному світі... бо всяке дійство, що здійснилось – стає примарою... Тінню... Манівцями... Чимось реальним лише в буквах і словах літопису... Чи в хімічних хитросплетіннях нейронних мрій... Але... Можливо, єдине, чого ми не силимось закопати, сховати від самих себе в глибинах вічного цвинтаря забуття, щастя... Короткі виплески радості в мутному і сірому повсякденні... Духмяний букет рожевих помислів і надій, що здійснились... Чи неждані дарунки долі в найскрутніший для нас час смутку і болю... Здавалось би, такі прості речі... Шепіт лісу... Пташиний спів... Барви світанку... Досвітній лет уві сні над квітучим полем... Тихе... ледве чутне слово підтримки, що сакрально діє на цькування юрми... Світ не складний... Він часто жахливо змертвілий у своєму пошуку насолоди і успіху... Схожий на провалля... На палаючу лаву, що відрізає нам всі шляхи для втечі в можливий рай... Інколи, в тому вогні журби, ми не бачимо стежок в прийдешнє... В день, що ще не настав... А стежки ті є завжди... Просто, втомилось наше серце...

Сльозить від повсякчасної напруги наше духовне око... І в тому душевному плачу ми розгубились... Здалися... Зів'яли... Як важливо в таку лиху для нас годину побачити в тумані злослів'я протягнуту руку допомоги... Почути втішальні слова... Дотик співчуття до нашого опущеного плеча... Ніколи не буде на землі раю... Хіба що... Дещо розтягнуті в просторочасі миті любові... До нас... Чи спокій від споглядання грайливого барвистого світла на морських хвилях... Споглядання заходу сонця... Дивні сплески душевної радості від зависання між днем і ніччю... І відчуття причастності до творення... Співавторство в розбудові безкраю... І найвище... Після множини невдач... Дар любові... Любові, що увійшла в твоє серце... не для тебе... Для світу... У неї дивна властивість... Рости до безкраю у неподільному... Від природного роздавання... Людям, що впали... знудились, втратили віру... Хто більше роздає... в того її стає більше... Вона світлить душі і змиває смуток з облич... Вона місток через провалля ненависти... злоти... зрад... Якщо то любов... На диво ясна голова стає від вечірнього споглядання моря... Хвиль, що м'яко огортають і лижуть твої ноги... напівзасмоктані у вологий пісок кінбурнського берега...

Медовий Спас Маковій

От вже й лаванда квітує... І чорнобривці... І юкка вигнала височенні китиці розкішних суцвіть... З розлогих дерев падають беззвучно в запашні трави соковиті вишні... Сиплються з покрученої старістю жерлиці додолу сонячні абрикоси... Хлюпає в глауконітову воду мальовничого ставочка перестигла морва кольору берлінської лазури... Набрякли кривавими краплями на перма-

нентній зелені довгого галуззя порічки... Простір міниться в часі... А час у просторі... І в тому часі-просторі невидимо пишеться... кожним тільки для себе... пергамент людського життя... Що тече, наче ріка... З малопотужного попервах фонтанчика прозорої чистоти... стає тендітним струмочком... Далі річечкою в смарагдових берегах з куцями лози... З першим примісом намулу в кришталевій первородній прозорості... А по тому... шириться... вигинається... Рече на порогах... Хлюпає піною під кучері здіблених до небокраю хмар... І затихає... в розлогому руслі сонної долини... Ошатно вбраної в оксамити трав і квітів... З купами кольорових дерев... Що міняють шляхетні свої строї залежно від пори року... В тихому плінні квітує лілеями, лататтям в зморених сонцем затоках... По старицях... В заплавах насичується запахами степу, поля... Вбирає соки землі... зілля... Стає смарагдовою, як пофарбований весною луг... Розбігається рукавами... потічками в гирлі... Перевертається множиною... Різного забарвлення... Десь лінивою в течії... Десь глибокою... Десь мілиною з розсипами золотого піску... І впадає в море... Розчиняється... І продовжує жити... В безодні океанів... В підземних ріках, що напугують землю... Живе коріння всякої зелені... В хмарах, що не знають кордонів... Хіба що впруться своєю пухкою легкістю в ланцюги, здіблених до неба, гірських хребтів... Життя... Воно, як ріка... Що може влітку пересохнути в пустелі... І зі встеленого розпеченим камінням річища якої, вітер сіє по спраглий... порепаній землі... лише пилюку і порох... Чи, як гірський потік талої криги, що вергає в дикому розвої облизані до лиску велетенські валуни... Чи, як стомлена від самих родів лугівка, що тихцем плине мимо пасовиськ, зелених пагорбів... Криється від сонця в синій тіні верб... Усі ті води... Солодкі... Гіркі... Солоні... струмують в нашому серці... Перемінні від початку... і до скону... До кінця... І, чи здатна напоїти наша сьогоднішня ріка спраглою, чи отруїти необережного... від нас залежить... Бо, яке наше серце... така й ріка витікає з нього в простір-час... У світ...

Валентина СЕМЕНЯК, Тернопіль

ІСТОРІЯ, ЯКУ ОДНОГО РАЗУ РОЗПОВІЛА МЕНІ ЧЕРНИЦЯ

Калита жив у лісі самотником. Так позаочі про нього казали люди. Довкола його хатинки вирувало видиме й невидиме життя лісу. Співали пташки, у верховіттях дерев гуляв вітер. Коли не було сонця – лопотів дощ, а коли не було дощу – дзвеніло сонячне літепло, восени під ногами шелестіло листя, а весною дерева стугоніли соками. Ніхто на хуторі не знав звідки взявся тут цей дивний і мовчазний чоловік. Всі так звикли до нього, що вже ніхто й не уявляв життя без цього дивака. Однак Калита, котрий жив за межами хутора, ніби зрісся з ним невидимими нитками і став невід'ємною його часткою...

Іноді він вибирався з лісу... Чи то падав дощ, чи стугонів вітер, а чи хурделило – на околиці хутора в один і той самий час щомісяця з'являлася спочатку цятка, яка оживала, «розширювалась» і, наближаючись, поволі переростала у зсутулену старечу постать... Люди кидали тоді роботу, бігли до воріт й очима прикипали до ходи дивного лісового чоловіка. Старші згадували молитву, хтось хрестився, хтось стояв мовчки... Та спостерігали не так за Калитою, як за... звіриною, що вервечкою тягнулася позад нього. Це були зайці, ли-

сички, білочки, дика косуля і навіть одинокий вовк. Іноді склад мінявся. Ніхто не знав від чого те залежало. Але ж якби тільки це... Майже з кожного двору вибігала ще якась птиця й приєднувалася до тієї загадкової процесії: качка, гуска, курка. Іноді кіт або пес. Якби хтось чужий збоку побачив це дійство...

Калита спирался на обструганий саморобний костур і йшов, не озирючись та не зупиняючись. Щоразу він у нього був новий. Старий не бачив нікого. І ніхто ніколи не бачив його очей. Погляд був зосереджений всередину себе, повіки – опущені. І тільки губи ворухились, щось жебоніли. Як не прислухалися хуторяни до того жебоніння, але так ніхто й не міг його вловити. Що хотів сповістити людям старий Калита? Дехто навіть вигадував всілякі небилиці, мовляв, самотник із тих, хто «щось» знає, от і нашіптує якусь, мабуть, молитву або не приведи, Господи, якесь заклинання. Чого б ото звірина так за ним ходила?

Стара, вицвіла од часу одежина, світилася латками. Але, о диво, вона йому... пасувала. Навіть важко було уявити Калиту в якомсь іншому вбранні. Звірята тягнулися вервечкою, не-

мов зачаровані: одне за одним. Збоку виглядало так, що Калита ніби не знав про їхнє існування... У цьому загадковому дійстві він був незворушним і цілеспрямованим. Правда, Ялосовета Фуртова завжди першою помічала, що після цих «відвідин» через хутір ніби янголи перелітали. Цілий тиждень ніхто ні з ким не сварився, ніхто ні на кого не гнівався... Довкола процвітала Божа благодать. І хай тривало так не довго, але це було.

Аж якось під час чергового «обходу» Калити двоє хутірських хлопчаків, які бавилися на сільській дорозі, стали чубитися за м'яча, який одному з них, напередодні, привіз з міста дядько. М'яч непомітно вислизнув і покотився назустріч процесії... Один з хлопців не розгубився і щодуху кинувся навперейми... Зупинився біля самісіньких ніг самотника. Хлопчина нагнувся над ним, щоб забрати, і враз у старечому жебонінні розчув ледь-ледь вловиме: «Дякую Тобі, Господи, за все. Дякую Тобі, Господи, за все. Дякую Тобі, Господи, за все...». І не було тій молитві ні кінця, ні краю.

Коли процесія повертала назад, якраз збиралось смеркати. Одна гу-

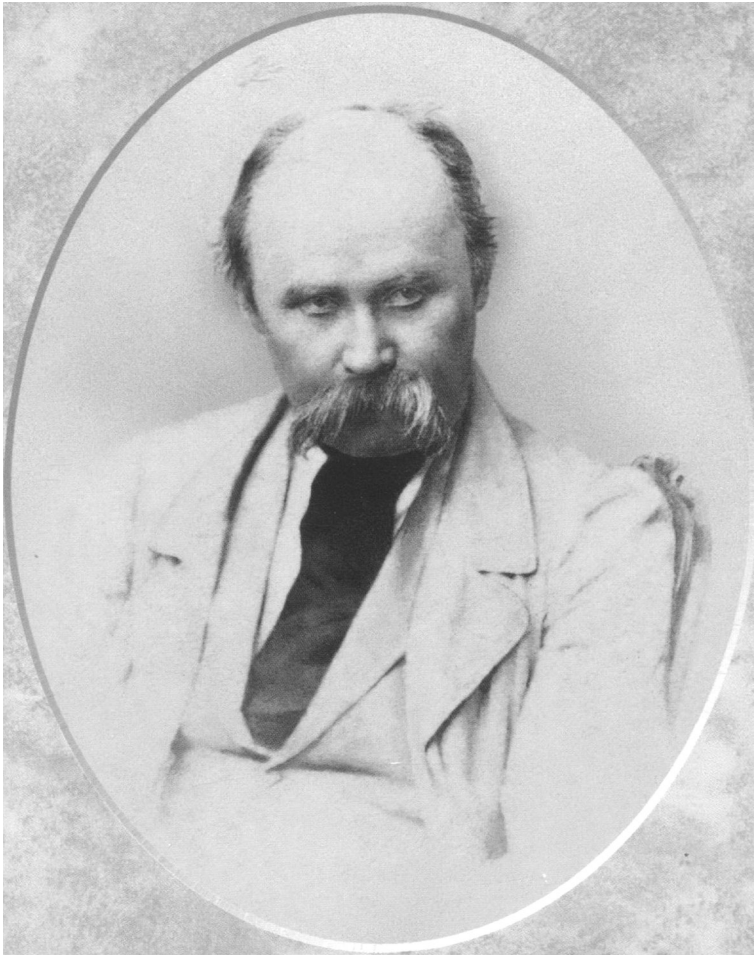
сочка відірвалася від ходи і повернулася в обійстя до Мошкutelихи Марфи, качка – до Гончарички Гані, а курочка – до Хмари Івана.

Відтоді селяни зранку й до вечора не переставали дякувати Богу за все, що мали, а хутір, який досі був Безіменним, став Подячним.

Д. РЕВЕТА, Польща

Шевченкові фотопортрети

Т. Шевченко. 1859 рік

Тарас Шевченко був не лише генієм слова, але й талановитим художником, який не цурався малювати автопортрети. Найдавніший з них був виконаний олійними фарбами 1840 року. Тоді вже почалися експерименти з фотографією. А в період, коли Шевченко був арештований та засланий у казахський степ (1847-1857 рр.), фотопортретування набрало поширення. Отже, коли він повернувся із заслання, в Петербурзі і Києві існували послуги професійних фотомайстрів. Відтак маємо тепер десять оригінальних Шевченкових фотографій, які були виконані у 1858-1861 роках.

Перший фотопортрет Тарас Шевченко зробив 30 березня 1858 року, недовзі після того як прибув до Петербурга. Тоді він відвідав розташоване на Невському проспекті фотоательє, засноване Андрієм Деньєром, портрети якого несли в собі мистецьку спрямованість, адже був він професійним художником та навчався у Петербурзькій Академії Мистецтв приблизно у той самий час, що й Шевченко. Поетові було тоді 45 років, однак виглядає він

тут майже старим дідом, великою мірою через імпульсивні вуса та бороду, яка вперше з'являється на Шевченкових автопортретах, намальованих під кінець заслання та під час перебування у Нижньому Новгороді.

Ще один портрет було зроблено 1858 року – цим разом у фотоательє Івана Досса. Тут Шевченко лише у піджаку, зголив також свою «каторжницьку» бороду. З негативу цієї фотографії були зроблені відбитки після смерті Досса (пом. у 1880-х), саме ж зображення стало основою для мистецьких портретів Шевченка, зокрема, портрета для світлиці в хаті, яку збудували на Чернечій горі у Каневі для сторожа могили Шевченка (1888 року намальовав його Ілля Рєпін – українець, хоч відомий перш за все як російський живописець).

У квітні 1859 року Шевченко знов завітав до фотоательє А. Деньєра – у такій же смушковій шапці та кожусі, що й роком раніше. Тоді були зроблені ще дві фотографії – у повен зріст, та груповий портрет, на якому Шевченко разом зі своїми друзями – українцями Григорієм Честахівським

(1820-1893), братами Лазаревськими: Михайлом (1818-1867) та Олександром (1834-1902) і росіянином Павлом Якушкіним (1822-1872).

Саме «деньєрівські» фотографії 1858-1859 рр. стали джерелом для найбільш поширеного канону зображення Тараса Шевченка, адже кожух і смушкова шапка робили його близьким українському «простому селянинові». Використав їх і сам Шевченко, 1860 року виконуючи в техніці офорту низку своїх автопортретів, в тому числі «Автопортрет з бородою» та «Автопортрет у шапці й кожусі». Також у «шапці й кожусі» намальовав він себе в останньому олійному автопортреті у 1860 р., який втрачений, але збереглось повторення, виконане Шевченком незадовго до смерті, на початку 1861 року.

За фотографіями 1859 року Шевченко представлений на портретах, які виконали паризький літограф А. Муйєрон та лейпцизький майстер гравірування на металі Ф. Брокгауз. Вже після смерті Шевченка фотографією № 3 користувалися художники В. Мате, М. Мурашко, Ф. Красицький, І. Крамської та інші для створення його живописних, графічних і скульптурних портретів.

Варто тут процитувати дещо з присвяченої обставинам виникнення цього «Шевченко-style» статті Марини Олійник (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України): «Складний шлях самопізнання, яким пройшли українці у XIX ст., прийнято називати часом національного відродження. Не маючи власної держави та змоги реалізувати національну ідею за допомогою важелів влади, українська стихія сховалася в житті та побуті простого народу. За таких умов виникла постать, якій вдалося спричинити значні зміни в самосвідомості українців. Цією постаттю був Тарас Григорович Шевченко. Саме він актуалізував ідею українства, реалізувавши її у свій літературний

Перша фотографія Т. Шевченка. 1858 рік

творчості та художньому заклав естетичні канони мистецтва. Крім того, він зовнішності свідомого

Т. Шевченко. Фотографія А. Деньєра. Санкт-Петербург. 1859 рік

українця, які стали позначати український імідж того часу.

У часи Шевченка для кожного прошарку населення існував свій чіткий зовнішній образ, якому в залежності від майнового та родового статусу відповідав певний костюм: вбрання простого народу та привілейованих верств, міський та сільський одяг. Коли ж Тарас Шевченко, проживаючи у Петербурзі, надягнув одночасно модний міський костюм і селянську смушкову шапку з кожухом, це просто шокувало оточуючих, адже поєднувати одяг різних станів було не прийнято.

Фактично Шевченко зробив спробу презентації народного одягу в урбаністичному середовищі. Зрозуміло, що народне вбрання завжди було присутнє у місті, адже окремі його елементи існували в міщанському одязі, проте вони не виражали певну світоглядну позицію і не декларували українську національну ідею.

Тарас Шевченко своїм зовнішнім виглядом не лише зрушував соціальні правила та стереотипи, а й кидав виклик суспільній думці, відкрито демонструючи себе як українця за допомогою одягу. Чому він це робив? Бо власне самоусвідомлення вимагало від нього культурного єднання зі своїм народом, позначення себе з ним однаковим маркером.

Саме Шевченко розпочав моду на національні риси в стилі одягу серед українських письменників, він був також одним із перших, хто почав фотографуватися в народному одязі. Таким чином, одяг в умовах міста став виконувати нову функцію – виражати українську самосвідомість». («Шевченко-style: як одягаються патріоти»).

На всіх інших фотографіях Шевченко зображений вже у літньому й цілком міському одязі. Дві з них були виконані влітку 1859 року, коли поет втретє, від виїзду дитиною з рідного села, прибув в Україну. Була це фактично коротка візита, адже незабаром після прибуття до Києва Шевченко був заарештований і змушений повернутися в Петербург. Встиг однак сфотографуватися у київському ательє І. Гудовського. Дехто вважає, що тут було виконане й погрудне фото, на якому Шевченко теж у білому костюмі, хоч можливо, що це фотографія вже з 1860 року (саме тоді з цього знімка він виконав офортний автопортрет). Два останні знімки поета – в чорному костюмі та разом з Г. Честяхівським – зроблені в кінці 1860 або на початку 1861 р. Ймовірно, була ще й 11-та фотографія Шевченка, з якої 1859 р. М. Микешин зробив малюнок-портрет, репродукований на фронтисписі «Кобзаря», виданого 1860 р.

Часопис «Над Бугом і Нарвою»,
№ 2 / 2017,
Польща

Вишиваний «Кобзар» побував на Синаї

Знаний у м. Ірпіні майстер вишивки Іван Рябчук, який взявся за вишивання поезій Тараса Шевченка на полотні, презентував нещодавно свій «Вишиваний Кобзар» у Єгипті. В монастирі Святої Катерини перед ченцями та прочанами він вишивав вірш «Подражаніє 11 псалму». Незабутнє враження залишив в душі художника монастир Святої Великомучениці Катерини – одна з найстаріших християнських обителей. Вперше він згадується в хроніках патріярха Євтихія Александрійського (IX століття), в яких розповідається, що Св. Олена, мати візантійського імператора Костянтина, вражена святістю цих місць, у 330 році наказала збудувати невелику каплицю на місці, де, за переказом, Мойсей побачив Неопалиму Купину.

У 530 році імператор Юстиніян велів збудувати тут церкву. А навколо монастиря, за наказом цього ж імператора, споруджено фортечні стіни, в яких було розміщено військовий гарнізон.

За переказом, в 625 році ченці монастиря побували в засновника ісламу Мухамеда і отримали від нього охоронну грамоту.

У VIII столітті, коли розпочиналося іконоборство, імператор Лев III наказав знищувати святі образи. Але географічна віддаленість монастиря Святої Катерини врятувала його від іконоборців. Тому нині в монастирі є найбільша в світі колекція ікон – 2044 образи. Найвідоміші і найстародавніші з них – Христос Пантократор, Апостол Петро, Богоматір з Немовлям на троні з святыми Феодором і Георгієм, Вознесіння тощо.

Свята Великомучениця Катерина, ім'ям якої названо монастир, народилася в Александрії. За належність до християнства її катували. Але вона не зреклася віри. В 305 році їй відрубали голову. За переказом, через п'ять століть янголи перенесли її нетлінні мощі на вершину гори біля монастиря. Там їх виявили ченці. Тепер мощі Св. Великомучениці Катерини зберігаються в монастирському храмі Преображення Господнього. А гора і монастир отримали ім'я Святої Катерини. Джебель Катрін – Гора Катерини – найвища вершина Синайського півострова. Її висота – 2642 метри. Неподалік від монастиря також височить Джебель Муза – Гора Мойсея. Її висота – 2285 метрів. За переказом, тут Мойсей отримав з неба Скрижалі Законів з десятима заповідями святості.

З давніх часів монастир відвідують мандрівники. Тепер до монастиря прокладено заасфальтовані дороги, збудовано і облаштовано готельні комплекси і навіть невеликий аеропорт.

Бібліотека монастиря – друга за значенням після Ватиканської. Тут зберігається понад три тисячі манускриптів різними мовами. Тексти переважно теологічні, але є й з історії та

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ, м. Ірпінь

Вишивка Івана Рябчука. Вірш Тараса Шевченка «Подражаніє 11 псалму»

інших наук.

В монастирі є також мечеть і мінарет, побудовані після поширення ісламу в Єгипті.

Чернече братство монастиря Святої Катерини належить до Єрусалимської Автокефальної Православної Церкви. Настоятель монастиря є очільником автономної церкви, має сан архієпископа.

Нині в монастирі є 20 ченців. А в

X – XIV століттях їх було 300-400 осіб. Більшість ченців – греки. Тому служба Божа правиться грецькою мовою.

Життя в монастирі суворе. День розпочинається о 4-й годині ранку молитвами і літургією, що триває до сьомої години ранку. Наступні денні служби з 3-ї до 5-ї години. Ідять ченці один раз на день – увечері, після молитви.

Монастир Святої Катерини на горі Синай, Єгипет

МАЙДАН

Наш час

Раїса ЛИША

Запрошуємо до розмови

Пропоновані тут запитання – лише маленька дециця того, що носить сьогодні в повітрі, болить та змушує кожного з нас шукати відповіді. Ми не можемо не шукати відповіді на запитання, які народжуються з глибоких потреб життя, бо без наших відповідей годі чекати оновлення і змін на краще.

Будемо раді отримати Ваші роздуми на теми, поставлені в цих запитаннях. Надсилайте свої відповіді на електронну адресу nashavira@ukr.net або поштову адресу а/с 283, Головошта, Київ, 01001, на ім'я головного редактора.

1. Час ставить перед нами тепер велику і невідкладну потребу високодуховної зрілості особи й суспільства. А з другого боку нинішні реалії вимагають присутності людей активної глибоко свідомої дії, цебто діячів, яких сьогодні явно не вистачає для полагодження багатьох питань національно-культурного та державного життя. Як нині має діяти Церква, щоб піднести духовну й культурну спроможність суспільства?

Чи можливо зараз створити умови для гідного зростання особистості та виховання владної української еліти?

2. Сьогодні стає все більш очевидно, що українська православна Церква має наблизитися до складних реалій життя свого народу, до проблем його розвитку.

Як швидко, на Вашу думку, може

постати в Україні Помісна Українська Православна Церква?

Які думки викликала у Вас новина від Вселенської Патріархії про надання автокефалії Українській Православній Церкві?

3. Чи можливо поєднувати в непростих або й суперечливих обставинах нашого часу християнське смирення з громадянською діяльністю в сфері гострих питань суспільного життя?

Які найперші насущні завдання виникають перед українським суспільством і церквою після отримання Томосу?

4. В сучасному світі буває ніби губиться відчуття святості людського життя, як і божественна мета земно-

го існування кожної людини і кожного народу. Розмиваються поняття праведності і гріха, які мабуть потребують в нашому періоді світової історії нового богословського осмислення. Чому людина, приміром, не легко прощає іншій людині заподіяне зло, незважаючи на те що Бог ніколи не перестає прощати людям гріхи і недосконалість чину? І в молитві до Отця Небесного ми згадуємо цю істину щодня. Чому тепер, після понад двох тисячоліть християнства, людська цивілізація опинилася в такому духовному занепаді і в реальності світу продовжує діяти «відплата» злом за зло, що перепинає піднесення духу? І ми знову бачимо розп'ятого Христа, який прощає розбійника, котрий упізнав Сина Божого, тобто пізнав істину про людину, так досі й не визнану уповні нашим світом.

5. Впродовж багатьох тисячоліть як в дохристиянський період, так і в часи християнства Бог озивається до людини мовою природи та земного і небесного довкілля.

Глибоко духовне сприйняття краси Божого світу – одна з найбільш живлющих основ, на яких формувалися український національний світогляд і культура. Але тепер ми опинилися в світі, де людина цивілізації втрачає природне відчуття зверненої до нас мови Творця, розгублює священні смисли краси творіння як джерела духу і творчості. І маємо ознаки всебічної кризи людства та вивітріння культури, що їх нелегко подолати.

Нищення природи обертається для сучасної людини ослабленням образно-естетичного та етичного сприймання божественної гармонії світоладу та дезорієнтацією самосвідомості на шляхах життя стосовно духовної вертикалі Буття.

Яка Ваша думка – чи підніметься людина цивілізації в умовах нинішнього часу до рівня людини культури? Чи стане нова епоха в Україні у найближчі десятиліття епохою Духа і Творчості?

Які виклики постають в теперішньому історичному моменті перед українським православ'ям?

Михайло ПИШНИЙ

Дума про Степ

Тут та на с. 9 мальовки Тетяни Пати. Петриківка. Фрагмент

Мого дитинства теплий сповиточку,
Моя колиска і моя сорочка,
Мій волошковий, мій пшеничний степе,
Нудьгую я у далечі від тебе.

Манливий, таємничий, загадковий...
Ти запалив цікавість хлопчаків!
І час настав... і владно ти покликав
Мене, малого, у дива великі!

Дива!.. Від комашини... до кургану!..
Дивись, мовляв, нічого не прогави!
Вдивлявся я і жадібно й бентежно
У Твій розмай і широчінь безмежну.

Ти спонукав мене на перші кроки
У Світ іще незнаний, Світ широкий.
Було спочатку моторошно й лячно;
В уяві оживало вовкулаччя!..

Навіть дрібної всячини полохавсь
Аж дибилось на тім'ячку волосся.
Та я затято страхи свої нищив,
І, як здавалось, навіть ростом вищав.

За кроком крок... І я гайнув з домівки,
Закоханий у степові мандрівки!
За кроком крок... І сам я не помітив,
Як прикипів до степового світу!

... Давно було, а й досі відчуваю
Себе зернятком степового раю.
Хай житиму, в чорнозем твій закутий,
Але не скину, скину, степе, твої пута.

Ой степе рідний,
УКРАЇНСЬКИЙ СТЕПЕ,
Я скучив за тобою до нестерпу!
Про тебе пам'ять добру зачеркнути –
Це рівнозначно, що й мені не бути.

Не хочу бути й зіркою у небі,
Якщо без тебе там... якщо без тебе...
Не хочу щастя на землі і в небі,
Якщо без тебе там... якщо без тебе...

А хочу, степе, хочу щирим серцем
В тобі бриніти хоч малим стебельцем!
Тобі на груди сонячні упасти,
І про тебе пісню невмирущу скласти.

1 вересня 2018 року відійшов у вічність ЮРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ БАДЗЬО

— літературознавець, ідеолог національно-визвольного руху 60-80-х років, дослідник національно-політичних процесів у СРСР, автор фундаментального дослідницького трактату «Право жити» — про нерівноправне становище українського народу в складі СРСР і тоталітарні основи совєтської системи, дисидент-шістдесятник, науковець, відомий громадський і політичний діяч.

Юрій Васильович Бадзьо народився 25.04.1936 в селі Копинівці Мукачівського району на Закарпатті.

У 1958 р. закінчив українське відділення філологічного факультету Ужгородського університету, в 1964 — аспірантуру Інституту літератури АН УРСР. Три роки працював учителем, директором школи в закарпатських селах. З кінця 1961 — аспірант, потім співробітник Інституту літератури АН УРСР. Опублікував низку масштабних літературознавчих статей, які отримали відгук у пресі; у 1961-64 — член Ради київського Клубу творчої молоді — першої в Україні неформальної організації національно-патріотичного напрямку в роки хрущовської «відлиги». 1964 р. одружився зі Світлою Кириченко. Ма-

ють сина Сергія, дочку Богдану.

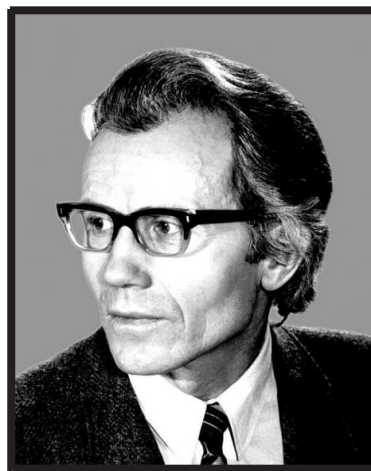
04.09.1965 року Юрій Бадзьо взяв участь у публічному протесті проти арештів української інтелігенції на перегляді фільму Сергія Параджанова «Тіні забутих предків» у київському кінотеатрі «Україна». За це та за відмову зректися своєї позиції його виключили з КПРС, звільнили з Інституту літератури, поступово позбавили можливості працювати не лише за фахом, але й в інтелектуальній сфері взагалі, адміністративно переслідували. Останні п'ять років перед арештом Юрій Бадзьо працював вантажником у хлібній крамниці.

1971 року Юрій Бадзьо звертається з листом до VI з'їзду Спілки письменників України (СПУ), в якому ставить питання про нерівноправне становище української культури в умовах національно-політичної несправедливості.

1972 р. у відповідь на нову хвилю політичних арештів Юрій Бадзьо розпочинає писати трактат «Право жити». Перший варіант дослідження — 1400 сторінок рукописного тексту, на який пішло п'ять років, — у 1977 був викрадений з квартири приятеля. У лютому 1979 р.

під час обшуку вилучено 450 сторінок другого незакінченого варіанту дослідження. Через два місяці, 23.04.1979, Юрія Бадзьо заарештовують. За час між обшуком і арештом він пише «Відкритого листа Президії Верховної Ради СРСР і ЦК КПРС» та «Відкритого листа українським і російським історикам», у яких коротко викладає основні ідеї «Права жити».

19—21.12.1979 відбувся суд над Юрієм Бадзьо, на який не допустили нікого, крім «спецпубліки». Юрію Бадзьо інкримінували рукопис «Права жити», зберігання і розповсюдження виданої у Львові в 1937 «Програми асиміляції українців і білорусів у Польщі», машинопис М. Руденка «Економічні монолози», виступи на партзборах у 1965 з приводу протестів проти репресій. Юрій Бадзьо винним себе у вчиненні злочину не визнав, а його дружина Світлана Кириченко відмовилася давати будь-які покази. Засудили за ст. 62 ч. 1 КК УРСР на максимальний термін — 7 років таборів суворого режиму і 5 років заслання. Верховний суд УРСР залишив вирок у силі. 21.03.1980 прибув етапом у табір ЖХ-385/3-5, селище

Барашево у Мордовії.

За колючим дротом Юрій Бадзьо продовжує боротьбу: бере участь у політичному страйку під час Московської Олімпіади, тримає голодівки протесту, пише гостро політичні заяви до вищих державних інстанцій з критикою влади. У липні 1980 на Заході був опублікований протест Юрія Бадзьо проти введення радянських військ в Афганістан. У західній пресі час від часу публікувалися й інші його заяви.

За це його неодноразово позбавляли побачень з рідною, саджали в карцер, переслідували його дружину і дітей.

Від 1986 року Юрій Бадзьо перебував на засланні в селищі Хандига, Якутія; усі ці роки з ним була дружина. На початку 1987 року відмовився подати заяву з проханням про звільнення. Звільнений з ініціативи влади в грудні 1988.

3 січня 1989 Юрій Бадзьо з дружиною повернувся до Києва. У численних інтерв'ю і статтях аналізує політичне життя в Україні, виступає на мітингах. Весною 1990 входить до ініціативної групи створення опозиційної Комуністичної партії України. У травні 1990 опубліковано написаний Юрієм Бадзьо «Маніфест Демократичної партії України». У грудні того ж року на Установчому з'їзді ДемПУ обраний її головою. На 2-му з'їзді він знімає свою кандидатуру, щоб повернутися до наукової діяльності, перерваної 30 років тому. Із 01.06.1993 р. — співробітник Інституту філософії НАН України. Член Національної Спілки письменників України з 1996.

Після проголошення незалежності України влада повернула Юрію Бадзьо вилучений у 1979 рукопис «Права жити». У 1996 він вийшов окремою монографією; 1999 за цю книжку Юрію Бадзьо присуджена премія Фондації Омеляна і Тетяни Антоновичів. 2006 року нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, 2009 — II ступеня.

Редакція висловлює співчуття рідним і друзям, усім, хто знав Юрія Васильовича Бадзьо — високогідну, щиру, світлу і добру людину, яка самовіддано працювала на благо рідного народу України.

**Царство Небесне!
Вічна пам'ять!**

СЕНАТ США ВИЗНАВ ГОЛОДОМОР ГЕНОЦИДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Сенат США одностайним рішенням ухвалив двопартійну резолюцію, яка стає першим в історії правовим актом Конгресу США, де Голодомор 1932-1933 рр. визнано геноцидом українського народу.

Зокрема, до документу включили визнання Сенатом висновків урядової комісії США щодо Голоду в Україні (від 22 квітня 1988 р.) про те, що «Сталін та його оточення вчинили у 1932-1933 рр. геноцид проти українців».

Подасмо переклад Резолюції Сенату США з незначними скороченнями.

РЕЗОЛЮЦІЯ

Висловлюючи позицію Сенату, що 85-річчя українського голоду 1932-1933 років, відомого як Голодомор, має слугувати нагадуванням про політику репресій Радянського Союзу проти народу України;

У той час як у 2017-2018 роках відзначають 85-у річницю голоду в Україні 1932-1933 років, відомого як Голодомор;

У той час як у 1932 та 1933 роках мільйони людей загинули від рішення тоталітарного сталінського уряду колишнього Радянського Союзу, який навмисно спричинив в Україні голод з метою зламати опір нації до колекти-

візації та комуністичної окупації;

У той час як радянський уряд навмисно конфіскував урожай зернових і заморив голодом мільйони українських чоловіків, жінок та дітей через політику примусової колективізації, якою уряд прагнув знищити національно свідомий рух за незалежність;

У той час як радянський диктатор Йосип Сталін наказав перекрити кордони України, щоб ніхто не врятувався від рукотворного голоду і запобігав доставці будь-якої міжнародної допомоги продовольством, яка могла б полегшити становище голодуючих;

У той час як багато дослідників по всьому світу працювали над виявленням справжніх масштабів голоду, включаючи канадського експерта Ендрю Кернса, який відвідав Україну в 1932 році та отримав пояснення, що зерна немає, «тому що уряд зібрав більшість зерна та експортував його в Англію та Італію», поки Йосип Сталін водночас відмовляв у допомозі народів України продовольством;

У той час як майже чверть сільського населення України була знищена або змушена втікати через штучний голод, вся нація страждала від наслідків тривалого голоду;

У той час як відомі кореспонденти того часу критикувались за їхню мужність, у повідомленнях про примусовий голод в Україні, зокрема Гарет

Джонс, Вільям Генрі Чемберлін та Малкольм Макерідж, який написав: «Вони (селяни) скажуть вам, що багато хто вже помер від голоду і що багато хто помирає щодня; що тисячі були розстріляні урядом і сотні тисяч були заслані...»;

У той час як Рафаель Лемкін, який присвятив своє життя розвитку правової концепції, понять і норм, що містять масові звірства, а його невтомне адвокатування переконало Організацію Об'єднаних Націй ухвалити у 1948 році Конвенцію про запобігання злочину геноциду та покарання за нею, дослідницька стаття за його авторства, написана 1953 року, в якій «радянський геноцид в Україні» він назвав «класичним прикладом радянського геноциду», характеризуючи його «не просто як випадок масового вбивства, [але як] випадок геноциду, знищення не тільки окремих людей, а й всієї культури та нації»;

У той час як жертви Голодомору 1932-1933 років будуть відзначені українськими громадами по всьому світу, а в Україні — протягом листопада 2018 року,

Сенат США ухвалює:

1) пам'ятаючи про 85-у річницю Голодомору 1932-1933 років, висловлює найглибші співчуття жертвам і тим, котрі вижили у цій трагедії, та їх-

нім сім'ям;

2) засуджує систематичні порушення прав людини радянським урядом, у тому числі свободу на самовизначення українського народу та свободу слова;

3) визнає висновки Комісії про український Голодомор, поданої до Конгресу 22 квітня 1988 року, в тому числі у частині «Йосип Сталін та його оточення вчинили геноцид проти українців у 1932-1933 роках»;

4) заохочує до розповсюдження інформації щодо Голодомору 1932-1933 рр. із метою розширення світових знань про цю штучну трагедію;

5) підтримує постійні зусилля народу України в роботі із забезпечення демократичних принципів, вільної ринкової економіки та поваги до прав людини, щоб Україна могла реалізувати свій потенціал як важливого стратегічного партнера США у цьому регіоні світу, і щоб відобразити волю її людей».

Нагадаємо, резолюція Сенату США має не тільки просвітницьке значення; у правовій перспективі вона передбачає напрацювання конкретних механізмів притягнення до відповідальності осіб, причетних до жорстокого злочину і визначення шляху і розміру відшкодування.

«Літературна Україна» № 37 (5770). 11 жовтня 2018 р.

Обличчя часу

Осип ЗІНКЕВИЧ

Точка опори - це наш народ на Рідних Землях

Січневі роковини і сучасна Україна

«Свобода», ч. 20, 21; 30 січня, 2 лютого 1971 р.

Створюється така ситуація, що від десятиліть ми заколисуємо себе спогадами про наше світле минуле і поступово затрачуємо градацію вартостей і свідоме чи навіть підсвідоме відчуття, що є найважливіше в даній ситуації, в даній хвилині. [...]

Треба було, щоб аж внучка президента Теодора Рузвельта стала в обороні Мороза і виступила проти нищення культурних пам'яток в Україні у своїй статті, яка з'явилася в кількох американських газетах. [...]

У дійсності, в яку кинула нас історія, кинули бурхливі події ХХ століття, чого нам треба там, в Україні, і тут, на чужині – це пробудження в нас самих, за словами Івана Дзюби, того нашого національного сорому, сорому за наше поневолення, сорому за наші братовбивчі війни, сорому за наші помилки, сорому за те, що ось уже Кон'го вибороло собі незалежність, а ми ще далі залишаємось колонією Москви; сорому за нашу страху, гнітючу і вбивчу байдужість до подій, які відбуваються кругом нас, за байдужість до тих подій, які відбуваються на рідних землях, за байдужість до всього, що творить життя нації, будує її, кріпить її. [...]

Іржа і теорія опору металів

Легально-конституційна опозиція дала нам цілу низку творів українського самвидаву – твори В. Мороза, «Лихо з розуму» В. Чорновола, «Інтернаціоналізм чи русифікація?» І. Дзюби, «Собор у риштованні» Є. Сверстюка, вірші І. Калинця, В. Стуса, В. Голобородька, М. Холодного – і що надзвичайно важливе – шість випусків самвидавного «Українського вісника». **Це є здобуток, на який жоден інший народ Радянського Союзу не міг спромогтись. Поруч євреїв і росіян, які дали російський самвидав, перед цілим світом ми, українці, виявилися неабиякою силою, яку сьогодні вже не можна ані проминути, ані не помітити, ані зіпхнути у внутрішньоросійську проблему. Ми стали чинником, без якого неможливо перебудовувати Схід Європи і тієї території, яку охоплює Радянський Союз. [...]**

Ствердження, після майже п'ятдесяти років небуття – «ми знову є», чи не найкраще висловив у своєму вірші «І є народ» Микола Вінграновський. Він писав:

Ми знову є. Ми пізні. Найпізніші.

Що вирости з худеньких матерів

В саду порубаним... Я знаю – не для тиші

Вулкани дихають з-під наших юних брів [...]

В Україні рух опору захопив досліпно всі щаблі народного життя, включно з державною адміністрацією, партією, навіть КДБ. [...]

Запорукою успіху і поширення руху опору в Україні є теорія ланцюгової реакції ідей, поглядів, домагань в боротьбі. Одна ідея, одна вільна думка породжуватиме другу, нову, яскравішу. Осягнення однієї цілі породжуватиме домагання іншої, важливішої. [...]

1974 р.

18 вересня 2018 року минув рік від дня смерти Осипа Зінкевича

– визначного громадського і культурного діяча, директора-засновника видавництва «Смолоскип», мецената, письменника, щирого друга редакції газети «Наша віра».

Опинившись в еміграції, Осип Зінкевич по суті став у 60-80-ті роки одним із найпотужніших рушіїв української справи визволення, створив масштабну підтримку руху опору дисидентів-шістдесятників. Він явив себе мудрим стратегом і будівничим нового національно-культурного відродження.

Без підтримки Осипа Зінкевича та його «Смолоскипу» Рух Опору в Україні другої половини ХХ століття вочевидь не обійняв би такого важливого досвіду і всеосяжного впливу. Та й літературно-мистецька творчість 60-90-х років не сягнула б того обшару духовно-естетичної дії в суспільстві, що її хвиля відчутна й тепер.

Значною мірою – можна з певністю ствердити – Осип Зінкевич відкривав Україну для світу і водночас повертав у літературне життя забуте, заборонене й понижене – в самій Україні. Зокрема твори репресованих шістдесятників, «Розстріляного Відродження», українських вигнанців в еміграції... То була його свята місія – зцілення ран національної самосвідомості й культури!

У літературно-мистецькому середовищі 1990-2010-х ім'я Осипа Зінкевича пов'язане з новим відкриттям приналежності до високої культури власного народу. Це він зі своїм «Смолоскипом» спричинив справжній «бум» молоді літератури 1990-2000-х років.

Пан Осип любив людей, радо йшов назустріч кожному талановитому вияву творчості. Будучи реально мислячим діячем, він ніколи не перестав бути великим романтиком у якомусь найглибшому смислі цього слова. Він вірив у силу добра в людині, шукав його і сам невтомно творив.

СВІТЛА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ЦАРСТВО НЕБЕСНЕ!

Подаємо уривки з «Щоденника» Осипа Зінкевича («Смолоскип», Київ, 2016) та вміщених в додатку його статей, які промовляють сьогодні до нас живою і мудрою щедрістю слова і серця.

РАЙСА ЛИША

Точка опори - це наш народ на Рідних Землях

Рух опору на Україні поширюється на всі українські землі, найбільш зрусіфіковані робітничі міста і селища. [...]

Коли ми говоримо про загальнолюдські вартості, які покликані творити на чужині, то звідти нам відповідають: **«Істина конкретна – як і добро, правда, краса. Істина – національна.** Вона – одна для всіх, але з мільйоном граней. І до кожної нації повернута однією, неповторною гранню. Місія нації – знайти свою грань, – ту грань, яку ніхто, крім неї, не знайде, і (саме) цим збагатити людство».

Закінчення на стор. 16

22 листопада 1976. Приходжу з роботи і застаю цілу купу пошти. Серед неї два числа «Свободи» за 16 і 17 листопада. У газеті опублікована моя об'ємна стаття «Оборона українських політичних в'язнів».

З думкою про написання такої статті я довго носився. Багато людей, зокрема нашої молоді, студентства й інтелігенції, не знають хто ці наші політв'язні в СРСР, за що їх посадили, що таке їхня оборона. Я старався у зрозумілий спосіб усе це пояснити. Статтю поділив на кілька розділів. Перший розділ назвав, уживаючи для цього незвичний термін «Анатомія українського політичного в'язня». Зазначив, що серед політв'язнів є ті, хто брав активну участь у боротьбі з німецькими, а пізніше радянськими окупантами під час Другої світової війни, а також українська інтелігенція, яка займалася культурницькою діяльністю.

«Щоденник»

Питання націоналізму в українському самвидаві

Гуманний націоналізм в розумінні авторів самвидаву не є якоюсь абстрактною течією чи утопією, а є тим рухом, який бореться не лише за свободу свого народу, але й визволення одиниці, яка лише через свою власну націю може прямувати до вселюдських ідеалів. Пише Дзюба: «Всі великі діячі світової культури – філософи, соціологи, історики, письменники, мистці – вбачали свою приналежність до людства і працю для нього в належності до своєї нації й праці для неї». Це не є якісь національні безбатченки чи безрідні універсалісти. «Всі вони, – за Дзюбою, – свій вселюдський гуманістичний патос виводили зі свого високорозвиненого національного почуття й національної свідомості».

Дзюба, в якого переконання «найвищий обов'язок людини – належати людству», пишучи про націоналізм, цитує відомого радянського теоретика А. Луначарського, який полемізував з марксистом Отто Бравном. Бравн писав, що націоналістів можна здолати за допомогою аргументу: «Що мені нація? Що я можу купити за це?». На це, згідно з цитатою Дзюби, відповів Луначарський: **«Нація є продукт тисячолітнього розвитку. Протягом століть національна боротьба запалювала найпопум'яніші поривання».**

1976 р.

Літопис ХХ століття

Оксана БРИЗГУН-СОКОЛИК, Торонто

125-ліття українців у Канаді. Українська жінка піонерка

Закінчення. Початок у числі 5-6 2018 р.

Наслідок був такий, що злісні маси людей змусили українців виселитися зі своїх гоумстедів далеко на північ, на незаселені землі, без всякої допомоги чи охорони урядом. Це була пізня осінь, і ще раз нові землянки, нова біда. Поки прийшла весна, 42 дітей та двоє дорослих померли від морозів та хоріб. Це Саскачеван.

Джеймс Вудсворт, пастор Церкви Методистів Канади, автор книги «Чужинці поміж нами» написав: «Англо-канадійці повинні позбутися свого почуття вищості і визнати цінність інших мов і релігій».

Багато молодих дівчат працювали як домашні помічниці. Звіт поліції: «Дівчата, які пішли на працю, дуже швидко удосконалюються і про них кажуть, що вони дуже чисті і уважні до маєтків своїх працевдавців...»

Про шкільництво. «Звіт Інспектора з Вегревіла»: «У більшості випадків батьки бажають своїм дітям все найкраще, бо вони свідомі своїх недоліків і вад. Вони хотіли мати школи для своїх дітей. Освіту, освіту, освіту...»

Прем'єр Манітоби Douglas Campbell у своїй промові 1951 року, з нагоди 60-ліття поселення, сказав: «Сини й доньки українських емігрантів, які ще донедавна не вміли говорити по-англійськи, тепер закінчують університети. Багато з них мають відповідальні позиції в бізнесі, індустрії, сільському господарстві. Шість осіб українського походження є послами в Парламенті провінції Манітоби. Один з них Достойний Н. В. Бачинський має найвищу почесність, яку може дати Парламент. Він є Спікером в Парламенті. Жителі Манітоби віддають шану українським піонерам, які змогли розбудувати цю провінцію – прерії, і тим сприяли добробуту нашої країни».

В часи Першої Світової війни кожен з цих піонерів воював в канадійському війську, залишаючи саму дружину з дітьми, чи старших батьків на гоумстеді на цілу господарку. А багато з цих людей, що тяжко працювали, в той самий час опинилися родинами в інтернованих таборах зі стратою своїх мозольно зароблених маєтків. Жінки і чоловіки тяжкою працею поку-

тували за те, що виїхали з Австро-Угорщини... Багато і не виїшли з таборів. А могили цих нещасних людей час руйнує і вони зникають. Саме тепер наша комісія під проводом др. Луцюка звертається до уряду рятувати цвинтар в Ла Ферм коло Монреалю, як історичну пам'ятку.

На завершення нашого знайомства з життям жінки-піонерки хочу ще дати кілька прикладів нащадків наших піонерів як доказ, що родинне виховання на гоумстедах дало позитивні наслідки.

Фредерік і Анна Косташ приїхали до Канади 1900 р. В 1936 році «Едмонтон Джурнал» писав: «Родина в Альберті побилала рекорд. Шість осіб успішно закінчили університет». 1968 року та сама газета писала: «пані Косташ приносить 24-ий університетський диплом у родину емігрантів, які приїхали до Канади в 1900 році...» (**Письменниця Мирна Косташ не є споріднена. Прізвище її діда піонера було Косташук. Чубока: «Ukrainian Canadia, eh?»**).

Петро Гаврисин приїхав до Канади 1900 р., 1904 року оженився, мав 26 років, його дружина – 15... Їхня донька, Ольга Войченко – громадська діячка, авторка великої праці **«Українці в Канаді»**. Її слова тоді і нині актуальні: «Народне мистецтво мало дуже великий вплив на наступні покоління. Та, на жаль, незнання історичної культури в ширшому розумінні створило вражіння, що то є все, що ми маємо...».

Федір і Теодозія Стратічуки приїхали до Канади 1900 року. В 1902 році в них народився син, донька якого, а їхня внучка, викладала українську мову і літературу в Саскачеванському Університеті, де була головою славистичного відділу. Побачивши, що багато її студентів неукраїнців хотіли познайомитися з українською літературою, а її в перекладі не було, почала сама перекладати. В її перекладі на англійську мову маємо понад двадцять українських авторів. Робила це добровільно. Друкування книжок та їх розповсюдження по університетах та бібліотеках оплачувала також сама. **Це проф. Рома Франко з Торонто.**

Трофим і Ева Вавринюки приїхали з родиною до Канади 1912 року. Діти вже хо-

дили до школи, життя почало унормовуватися. Одна з доньок вчилася в українській – «Новій канадійській школі». Учениць називали могилянками. Школа мала 7 клас, які містилися в двох кімнатах. По закінченні донька далі вчилася в Саскатуні, одружилася і далі студіювала, та стала першою українкою, яка гра-

бажання триматися свого рідного та втримати й передати етно-культурні вартості нащадкам, спричинили до творення організованого суспільства, заснування товариств, організацій. І тут не обійшлося без праці жінок.

Хто ж були наші жінки-піонерки? Забуті нами наші попередниці? Вони не йшли на-

І тепер пригадаймо собі слова проф. Єфремова: «з дня на день тягнути ярмо щоденної праці і не бачити в минулому і майбутньому нічого окрім довгої низки таких самих днів – це справжній героїзм...».

То ж сьогодні ми можемо сказати, що наші жінки-піонерки творять нову категорію

Українські переселенці, Канада, 1900-ті роки

дувала в Університеті Саскачеван. За її ініціативою створилася перша українська жіноча організація 1923 року. Певний час вона була її головою, головою Союзу Українок Канади. І хоч Союз Українок довгі роки не був членом СФУЖО, вона була великою прихильницею СФУЖО і її членкинею. За її ініціативою почав існувати музей в Саскатуні. В університеті вона викладала домашню економію і подорожувала провінцією з курсами, навчаючи охочих в найдавших закутках. Авторка книги **«Мистецькі скарби української вишивки» та славної куховарської книги «Традиційна українська кухня», яка вже перейшла 20 накладів! Це Савеля Стечишин.**

Це лиш кілька прикладів мікрокосму родинного виховання на гоумстедах, що дало позитивні наслідки. А як їх усі з'єднати, то перед нами стане образ великого числа церков, шкіл, просвіт, читалень, організацій.... Почуття націоналізму, яке зродилося в поневоленій Батьківщині,

зустріч смерті за ідеали, вони не працювали громадськи чи харитативно в нашому розумінні. Це були жінки, які понад силу працювали фізично, які в найбільш несприятливих обставинах виховували здорове морально і традиційно нове покоління. Традиційне, а не «свідоме патріотичне українське» я кажу тому, що слово «українці» з'явилося в Канаді дещо пізніше. Піонери були русини, австрійки, ґаліційці, буковинці... але вони передали наші прадідівські звичаї, традиції, нашу релігію, глибоку віру, культуру своїм нащадкам. Вони виховали гідних послідовників тих скарбів, засвоєних на Батьківщині. Вони, в багатьох випадках неграмотні, сьогодні нам не знані, з твердим характером і незламністю збудували міцний підмурок нашої діаспори, нашому сьогоденню. Вони розбудували захід Канади, вони – міцне коріння нашої ідентичності. А для наступних поколінь «бабуся» була зв'язком молоді ґенерації з незнаною їм прадідівською Батьківщиною.

жертвовного героїзму. Вони героїні невтомної праці і посвяти для добра майбутніх поколінь.

Віддаймо ж їм поклін і подяку за їхню колосальну працю. За наше сьогодинське життя в Канаді. Поїдьмо в липні і серпні до Манітоби, Саскачевану, Альберті. Побачимо золоті поля спілого збіжжя на тлі голубого неба. Це добробут господарів, це добробут Канади. І уявімо собі в тім золоті постать батька Василя Курилика, який тримає в руці спіле зерно, скарб Канади, джерело канадської економії! Наступні і теперішня еміграції приїхали на готове. Не лише на готовий хліб, а на церкви, організації, школи, домівки, часописи, бібліотеки... Хтось же це будував! Чийсь руки, чийсь ум і чийсь гроші це творили. Наші попередники нам залишили колосальну спадщину. **То ж подивіться сьогодні на себе і у майбутнє: що робимо ми, що залишимо по собі.**

Слава героїні – українській жінці піонерці в Канаді!
Свято Героїнь, лютий 2016

Премія імені Василя Стуса — Владиці Борису Гудзяку

Премією імені Василя Стуса за 2018 рік нагороджено єпископа Української Греко-католицької Церкви, президента Українського університету о. Бориса Гудзяка.

«Це не Шекспір чи навіть Шевченко, при усій іронічності останнього, Стус близький, його премія — не декорація, а радше імператив. Стус — жива історія і позиція, його премія — виклик і обов'язок. Це наш час і, на жаль, дилеми. Особливо зараз, коли за полярним колом карається Олег Сенцов, перейшовши ще одну нелюдську відмітку болю і страждань — сто днів голодування», — зазначив під час свого виступу на церемонії вручення Владика Борис Гудзяк.

Премія імені Василя Стуса заснована 1989 року Українською Асоціацією незалежної творчої інтелігенції на чолі з Євгеном Сверстюком (1928-2014), яка вручала щороку 14 січня в день Святого Василя.

Цьогоріч Український осередок Міжнародного ПЕН-клубу вніс у дотеперішню традицію цієї премії деякі зміни, а саме: створив журі, положення про премію та відзнаку.

Премію імені Василя Стуса вручають за внесок в українську культуру і активну громадянську позицію. За 25 років нею відзначали різних громадських діячів, серед яких, зокрема: художник Опанас Заливаха, правозахисники Василь Овсієнко і Євген Захаров, історик Володимир В'ятрович, релігійзнавець та колишній дисидент Мирослав Маринюк, мовознавець Лариса Масенко, кобзар Тарас Компаніченко, співачка Марія Бурмака, поет та активіст Сергій Жадан.

Цього року вперше за час існування премії нею нагороджено представника духовенства.

Нагадаємо, у травні 2018 Владиці Борису Гудзяку вручили почесне звання Doctor of Humane Letters Сіракузького університету.

Власна інформація

Раїса ЛИША

Вірі Вовк

Перемовимося
як із зорею зоря
про явлення
й неяви для нас

гейби ластів'ята
що щебечуть на сонці
первісну і сокровенну
як подих безмежжя
світовидну веселку
вервицю часів

розсипають карміни
й смарагди
синьо-зелені
торкаючись крильцями
вирую

Вдень і вночі
в бурі і в тиші
летітиме слово
набираючи барв
і переймів
вітальних провіщень

принесень небувалих світів

які щебечемо
одне одному
колядуємо
вглядаючись
у янголисте
пташине око
Всевишнього неба.

Листи читачів

Тадей КАРАБОВИЧ

Шановна Редакціє газети «Наша віра»!

Це велике свято для читачів, коли у Всеукраїнській православній газеті «Наша віра» друкується справжня поезія. Тим більше, що це відбувається у виданні, яке так вагомо діє на ниві нашої культури та української Церкви.

Що є поезія для українського народу? Це опора існування нації. Колись бо поезія «Кобзаря» Тараса Шевченка давала надію нам, українцям, бути в пантеоні європейських народів. І не було б такої славної України

на карті Європи, якби не світоці нашого мовного подвижництва: Леся Українка, Іван Франко, Павло Тичина, Василь Стус — взагалі ті, хто беріг і захищав українське слово. Щоб воно світилося в кожну епоху, і було наче сонце в серцях української нації.

Це число «Нашої віри» за травень — червень 2018 року — надзвичайно святкове. Його слід привітати в особливий спосіб. У ньому надруковано поезії Віри Вовк, відомої поетеси українського літературного пантеону другої половини XX століття.

Поезія Пані Віри в особливій формі чарівного палімпсесту промовляє до нас своїм непростим змістом та заохочує своєю святковістю поринути в складні рядки її поетичного духу. Не забуваймо, що у XX ст. Віра Вовк подарувала українській літературі такі відомі твори як п'єса «Смішний Святий», збірка «Жіночі маски» та багато інших.

Зараз зі сторінок «Нашої віри» поетичне слово Віри Вовк знову лунає свіжістю та очаровує. Тому за це доземний поклін Вірі Остапівні!

Точка опори - це наш народ...

Осип ЗІНКЕВИЧ

Закінчення. Початок на с. 14.

І це стосується не лише наших земляків на рідних землях, але й усіх нас. Як там, так і тут, треба з вогнем серед білого дня шукати безкорисних ідеалістів. Зматеріялізований світ оточив нас, охопив і подолав.

І це власне, а ніщо інше, є викликом для нас, коли ми хоч на

хвилину зупиняємось і роздумуємо про наші величні Січні. Чи у вільному світі робимо ми все те, що потрібне для нашого народу? Чи гідні ми тих, які віддають свою молодість, родинне життя за свій народ і його майбутнє? Чи є у нас та точка опори, чи є у нас той орієнтир, куди завжди і в усіх обставинах повинні бути

звернені наші очі?

Та точка опори — це наш народ на Рідних Землях, нездоланий, вічно живучий і оживаючий; сторожертваний, зрусифікований, всоте розпнутий на хресті, анархічний і бурхливий, але він наш, хочемо цього чи ні, для нас він найкращий і найсвятіший.

ПОДЯКА ДОБРОЧИНЦЯМ

Від редакції та усіх читачів газети «Наша віра» складаємо щирі подяку благодійникам, котрі своїми внесками посприяли випуску цього числа: пану Євгену Захарову, отцю Василю Пишному і парафіянам церкви Святої Покрови села Рубанівське на Січеславщині, пані Олені Голуб, пану Юрію Гарастею, пані Людмилі Вусик, пані Галині Костюк, пану Миколі Сердюку, пані Наталі і пану Георгію Рогожиним.

Дорогі читачі і друзі «Нашої віри»!
Високошановна українська громадо!

Через певні несподівано складні обставини це число видання знову приносимо Вам із великим запізненням. Але, сподіваємось, що з Божою допомогою ритм випуску газети буде полагоджено.

Сердечно дякуємо усім, хто терпеливо чекає нового числа і вірить, що наш часопис є потрібний для спілкування та осмислення й розвитку нашого національного й суспільного життя.

Пишіть нам, діліться своїми думками, щоб наше буття наповнювалося силою віри і правди.

Редакція

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ГАЗЕТУ

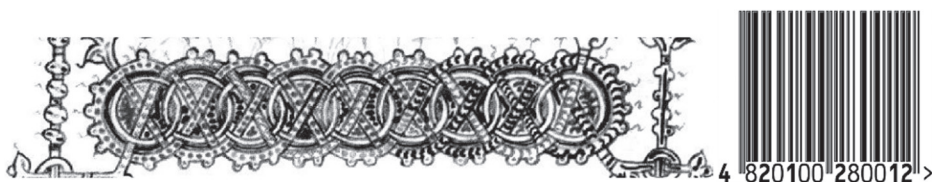

У будь-якому поштовому відділенні можна передплатити газету «Наша віра» з кожного наступного місяця, індекс **61671**.

Вартість передплати газети на 1 місяць — 4.80 грн., на 3 місяці — 14.40 грн., на 6 місяців — 28.80 грн., на 12 місяців — 57.60 грн.

Шукайте у «Каталозі видань України» 56 сторінку.

Передплатіть газету собі та подаруйте передплату друзям.

Засновник
і видавець —
колектив
Редакції газети

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Раїса ЛИША

ДИРЕКТОР
Орина СОКУЛЬСЬКА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Раїса ЛИША, Олександр ТКАЧУК, Олесь ШЕВЧЕНКО, Василь ОВСІЄНКО, Юрій ВІВТАШ, о. Іван РИБАРУК, Олександр СУГОНЯКО, Тарас ЧОРНОКОЖА

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР-ОРГАНІЗАТОР: Ольга КАВУН
Комп'ютерна робота: Ірини ОЛІХ

Адреса редакції: Київ, вул. Межигірська, 21, 04071

Для листів: Редакція газети «Наша віра», прізвище й ім'я одержувача, а/с № 283, Головошта, Київ, 01001.

E-mail: nashavira@ukr.net; http://nashavira.in.ua/

http://www.nashavira.ukrlife.org

Телефон-факс: 425-68-06

Наш розрахунковий рахунок: 26002300175421, МФО 322669 в ОЩАДБАНКУ
Ідентиф. код №22893760

Підписано до друку 19 листопада 2018 р.